

Š I A M E N U M E R Y J E :

Visuotinio Susirinkimo Siekimai

Padėkos Diena

Antrasis Vatikano Suvažiavimas

Simpoziumas apie išpažintį

LAPKRITYS / NOVEMBER / XIV / NR. 11

1963

B. Markaitis, S. J.	PADĖKOS DIENA	325
A. Grauslys	ANTRASIS VATIKANO SUVAŽIAVIMAS	333
	KNYGA APIE BAŽNYČIOS SUVAŽIAVIMĄ	337
A. L.	Recenzija	
Redaktorius	Komentariai	
G. Kijauskas, S. J.	VISUOTINIO SUSIRINKIMO SIEKIMAI	339
	IŠPAŽINTYS	342
Jonas V.	Kodėl kartais nepatenkinančios	
J. Kidykas, S. J.	Kodėl kartais skubotos	
K. Trimakas, S. J.	Kodėl visada nepaprastos	
B. Krištanavičius, S. J.	KUNIGAS KARO SŪKURY, XVI	346
J. Miškinis	MEILĖ, ŽINOJIMAS, GROŽIS	351
Kun. St. Yla	KAS, IŠ TIKRO, YRA MEILĖ?	352
K. Bučmys, O. F. M.	EKRANO MIRGESY	357

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas

Redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.
Red. Padėjėjas Gediminas Kijauskas, S. J.
Administratorius Petras Kleinotas, S. J.
Dailininkas Algirdas Kurauskas
Fotografas Algimantas Kezys, S. J.

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, 111. 60636
Telefonas REpublic 7-8400
Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Naujos vinjetės A. Kurausko
Fotografijos A. Kezio, S. J.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30¢. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

1963 LAPKRITYS
(NOVEMBER)
VOL. XIV, NR. 11

LAISKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

BRUNO MARKAITIS, S. J.

Padėkos Dienos proga mūsų mintys apsistoja ties vienu žodžiu, kuris išreiškia vis rečiau sutinkamą nusistatymą, vadinamą dėkingumu. Tuo pačiu galėtume pasakyti, kad, jei dėkingumas retas dalykas, tai, greičiausia, ir dėkingi žmonės nėra dažni svečiai. O kaip iš tikrųjų yra? Iš anksto norime pastebėti, kad čia kalbama ne tiek apie patį žodį, kiek apie tą vidinį nusistatymą, kuris noriai, subrendusiai ir teigiamai vertina kiekvieną Dievo dovaną žmogui ir pasauliui.

Dėkingumas yra gražus ir teigiamas nusistatymas, kuris pirmoje eilėje kreipia dėmesį į geruosius dalykus. Iš kitos pusės, šis nusistatymas yra labai gyvenimiškas, nes kiekviename žmoguje, kiekviename gyvenime, kiekvienoje padėtyje rasime gerų dalykų, kartais žymiai daugiau, negu paviršutiniškas žvilgsnis ar trumpas stabtelėjimas mums pasako. Visas dalykas priklauso nuo to, ką mes skaičiuojame. Jei skaičiuojame tik blogus dalykus, tik nelaimes, tik nepasisekimus, tai padėtis darosi vos ne beviltiška. Jei dėmesį sukaupiame į žmogaus ir savo ribotumus, į kasdienę mizėriją, į pilką monotoniją, kurios taip apstu mūsų dienose, tai žmogui maža pagrindo pradžiugti, pilnu balsu nusikvatoti, visu veidu nušvisti, visa širdimi atsigauti. Bet kiekviename gyvenime randame daug gerų dalykų. Kiekvienoje padėtyje pastebime teigiamybių, kurios gali būti panaudotos arba pro pirštus praleistos, kurios gali tarnauti statybai arba griovimui.

Viešpatie, dėko-
 ju už visas šios diē-
 nos malones: už svei-
 katę, jėgą, už sielą
 ir kūną mūsų, už
 kiekvieną gerą žodį,
 už kiekvieną ma-

lonumą, už viltį, už
 savo gimtąją kalbą, ku-
 rią svečioj šaly gir-
 dūi... Dėkoju ir už
 skausmą, neapykan-
 tį, už visus būku-
 mus, kuriais mane
 bandėi.

Paimkime tokį pavyzdį. Pirkime į stik-
 linę vandens, bet tik iki pusės. Galime su
 pagrindu sakyti, kad stiklinė yra pustuštė.
 Lygiai su pagrindu galime sakyti, kad stik-
 linė yra puspilnė. Atrodo, tikslu sakyti,
 kad antrasis atvejis yra objektyvesnis ir
 gyvenimiškesnis, nes jis kreipia dėmesį į
 teigiamą ir apčiuopiamą vertybę. Tokiu
 būdu ir žmonės galime skirti į dvi katego-
 rijas: į pustuštės ir į puspilnės stiklinės ka-
 tegorijas. Tai yra du nusistatymai, kurie
 skiriasi, kaip diena ir naktis. Yra žmonių,
 pustuštės stiklinės kategorijos atstovų, ku-
 rie savo svarstymuose, savo sprendimuo-
 se yra pirmoje eilėje neigiami žmo-
 nės. Jų dėmesys pirmiausia krypta į nei-
 giamus dalykus, į negeroves, į ribotumus.
 Iš kitų jie reikalauja labai daug. Gyveni-
 me, įvykiuose ir žmonėse jie paprastai ma-
 to tik dvi spalvas: juodą ir baltą. Žmonės
 jie paprastai skirsto tik į draugus ir į prie-
 šus. Jei šitas neigiamas nusistatymas neval-
 domas bujoja, jis žmogų veda į gyvenimo
 šiukšlyną. Neigiamam gi žmogui tokiaame
 šiukšlyne yra didelis pasirinkimas. Deja,
 tai yra šiukšlės, nebereikalingi, nebenaui-
 dingi dalykai. Tiesa, kartais šiukšlyne pa-

sitaiko vienas kitas apygeris dalykas, ku-
 ris ten pateko per neapsižiūrėjimą. Taip
 pat tiesa, kad ne vienas elgeta, ne vienas
 gyvenimo nuskriaustas asmuo, kuriam te-
 ko nusivilti pasaulio ir žmogaus kieta šir-
 dimi ir teisingumo stoka, ateina į šiukšly-
 ną, kaip į paskutinę prieglaudą, paskutinę
 kryžiaus kelio staciją. Bet ir šituose atve-
 juose šiukšlynas nėra patraukli vieta. Tai
 nėra vieta, pagal kurią būtų galima vertinti
 Dievą, pasaulį ir žmogų. Iš kitos pusės,
 tai yra žemės plotas, paskirtas šiukšlėms
 ir nereikalingiems daiktams. Nebūtų pras-
 minga smerkti šiukšlyną. Bet reikia ste-
 bėtis kai kurių žmonių tokiu užsispy-
 rusiu tvirtinimu, kad šiukšlynas yra svar-
 biausia pasaulio ir žmogaus gyvenimo vie-
 ta, vienintelis arba patikimiausias žinių ir
 informacijos šaltinis, pakilimo ir įkvėpi-
 mo buveinė.

Galų gale, žmogus su neigiamu nusi-
 statymu, jei jis savęs nevaldo ir nededa pa-
 stangų įsigyti brandesnį ir platesnį žvilgs-
 nį, tampa ciniku, chronišku kritiku, kuris
 nesijaučia tikrai patenkintas ko nors nesu-
 niekinęs, ko nors neužgavęs, ko nors nepa-
 smerkęs.

*KAIP BŪTŲ PRASMINGA, jei visoje šalyje bažnyčiose, šventovėse ir
sinagogose prasidėtų nenutrūkstąs maratonas, kur žmonės pasikeisdami siųstų*

Dievui Visagaliui padėkos maldą už kasdienę gerų dovanų begalybę.

Bruno Markaitis, S. J.

Puspilnės stiklinės kategorijai priklauso teigiami žmonės. Jų vertinimas ir žvilgsnis yra teigiami. Jie pirmiausia kreipia dėmesį į teigiamus dalykus, į teigiamas tikrovės, į teigiamus reiškinius žmoguje ir pasaulyje. Spalvų spektre jie mato ne tik baltą ir juodą, bet taip pat daug kitų spalvų ir atspalvių. Jie supranta, kad žmogus žmogui gali būti ne tik draugas, ne tik priešas, bet tolimesnis bei artimesnis pažįstamas, nesuinteresuotas praeivis, indiferentiškas asmuo kasdienėje minioje, o taip pat ir gailestingas samarietis, kuris padarė daug gero neprašytas ir pasitraukė nelaukęs atlyginimo. Teigiami žmonės žvelgia giliau ir plačiau. Ties įvykiu ar žmogumi sustoja ilgiau, nesiskubindami. Kadangi jų žvilgsnis brandesnis, o nusistatymas teigiamas, tai jie pastebi geri net mažuose kiekiuose ir kukliose formose. Jie ieško gėrio. Bendrame dalykų, įvykių ir žmonių vertinime jie neužmerkia akių blogiui, bet jį priima blaiviai, kantriai, realistiškai, kaip kasdienę žmogaus dalį, kaip gyvenimo upę, kurioje plaukia žmonės ir laivai, dumblas, sudeginta alyva ir audros nulaužtos medžių šakos.

* * *

Vadinasi, ir dėkingumas, jo buvimas bei stoka, remiasi dviem nusistatymais, kuriuos išreiškia pustūštės arba puspilnės stiklinės žvilgsnis. Teigiamas žvilgsnis pirmoje eilėje mato gerus dalykus ir į juos kreipia pagrindinį dėmesį, jiems įsigyti deda rimtas ir nepailstančias pastangas. Neigiamas žvilgsnis įsisiurbia į negeroves,

į trūkumus, į silpnybes, ir tol apie visa tai galvoja, kol dalykai išauga iš proporcijos, kol jie tampa milžiniškomis baidyklėmis, kol jie užnuodija pasitikėjimą, draugiškumą, norą daryti gera ir pasiaukoti. Lieka nepasitenkinimas, įtarinėjimas, tuščia širdis ir vienatvė.

Padėkos Dieną mes galime žvelgti į pasaulį, į savo gyvenimą, į draugus, gimines ir pažįstamus teigiamu arba neigiamu žvilgsniu. Mes galime sakyti, jei sustosime tik ties nelaimėmis, nepasisekimais, net tragedijomis, kad mūsų gyvenimas yra pustūštė stiklinė. Lygiai galime sakyti, jei prisiminsime visus gerus dalykus, kad mūsų gyvenimas yra puspilnė stiklinė.

Dėkingumas ar jo stoka yra nusistatymo dalykas, bet taip pat neklaidingas masas, kiek žmogus reikalauja iš savęs ir kiek iš kitų. Šitoje šalyje, kur mes gyvename pertekę gerų dalykų gausumu, kur mes mažu pradedame išlepti ir pamiršti vargo skonį, mums dažniau reikėtų prisiminti Sibirą, kur dar nemaža mūsų brolių ir seserų, kur dar nemaža nekaltų aukų kenčia nežmoniškas kančias, negailestingą ilgesio sopolį ir vienatvės agoniją. Mums dažniau reikėtų prisiminti daugelį kraštų, kur milijonai žmonių kasdien atsigula tuščiais pilvais, gerai žinodami, kad jų laukia toks pat vargingas rytojus ir alkana dalia. Mums dažniau reikėtų prisiminti ligonines, prieglaudas, kalėjimus, bepročių namus, džiovininkų sanatorijas, kur daugelis turi pasitenkinti labai sunkia dalia, didele kančia ir rytojumi, kuriame maža vilties, maža džiaugsmo.

Neseniai skaitėme laikraščiuose, kad Illinois Universitete pasibaigė telefono

TIK TADA SUGEBĖSIME padėkoti už visas dovanas, dideles ir mažas, kada būsime įsitikinę, kad nei pasaulis, nei plati Žemė, nei žmonės nėra mums skolingi. Priešingai, mes visiems esame skolingi už daugelį gerų dalykų, už kuriuos dar iki šiol nesame atsilyginę.

Bruno Markaitis, S. J.

maratonas tarp studentų ir studenčių, užsitęsęs 120 valandų be pertraukos. Studentės, gyvenančios viename bendrabutyje, ištisas penkias paras pasikeisdamos kalbėjosi telefonu su studentais, gyvenančiais kitame bendrabutyje. Studentiškas kasdienės monotonijos pajvairinimas, kaikas pasakytų. Žinoma, bet kaip būtų prasminga, jei ne tik universitetuose, bet apskritai visoje šalyje, bažnyčiose, šventovėse ir sinagogose prasidėtų kitos rūšies nenutrūkstas maratonas, kur žmonės pasikeisdami siųstų Dievui Visagaliui padėkos maldą už kasdienę gerų dovanų begalybę ir savęs drąsiai paklaustų vieną klausimą: Ką aš esu padaręs, kad pasaulyje būtų mažiau alkio, mažiau skausmo, mažiau keršto, daugiau meilės, daugiau gėrio, daugiau džiaugsmo. Tikras ir pastovus dėkingumas neįmanomas be dviejų dalykų. Pirma, kasdienė ir apčiuopiama pagarba kiekvienam žmogui ir pagrindinėms jo teisėms. Antra, kuklus ir realistiškas savo asmens įvertinimas.

* * *

Jau keliasdešimt metų girdime daug kalbų apie laisvos ir netrukdomos išraiškos reikalą jauno asmens auklėjime ir formavime. Girdi, vaikas turėtų būti nevaržomas parodyti be baimės savo palinkimus, troškimus ir giliai prigimtyje paslėptą neramumą. Be abejo, tai labai svarbus ir teigiamas nusistatymas. Bet, iš kitos pusės, jei negerai suprastas, jis yra labai pavojingas. Jei išraiškos laisvė perviršija ir nu-

stelbia nuolatinį atsižvelgimą į kito asmens teises, tai tada jaunas žmogus gali labai lengvai išsivystyti į agresyvų egoistą, kuris yra beširdis ir aklas kito žmogaus reikalams. Ir šiandien jau matome daug pavyzdžių, kurie liudija laisvoje išraiškoje slypinčius pavojus ir jų didelę grėsmę. Dažnai susiduriame tiek su jaunimu, tiek su vyresnia karta, kurių vienintelis išeities taškas yra jų pačių asmuo. Jie būtinai nori stovėti visatos centre, deda kasdienes pastangas, kad kitų žmonių interesai sukūstų apie juos, o kiekvieną dalyką matuoja asmeninės naudos, malonumo ir patogumo mastu.

* * *

Išraiškos laisvė yra geras dalykas, jei ji yra kontroliuojama ir balansuojama su žmogaus teisėmis ir pareigomis. Jei žmogus mokosi važiuoti automobiliu plačioje pievoje, jis turi ir laisvę, ir nevaržomas galimybes, nes jis vienas. Jo važiavimo ribotumai, klaidos ir netikslumai niekam nesudaro nei pavojaus, nei grėsmės. Bet visai kas kita, jei jis pradeda mokytis važiuoti automobiliu miesto viduryje. Čia jam reikia mokytojo priežiūros ir pagalbos. Kitaip jis taps sužeidimo ar net mirties pavojumi tiek pėstiems, tiek važiuotiems. Kadangi žmogus gyvena bendruomenėje, atrodo, svarbiau pabrėžti pagarbą bendruomenės nariams negu išraiškos laisvę. Gaila, kad šiandien taip maža kalbama apie pagarbą kitam žmogui. Dar liūdniau, kad praktiškoji ir bendrinė auklėjimo sistema

Dėkingi žmonės -
kaip ir vaisingi laukai:
gautas gėrybes
jie sugrąžina
dešimteriopai.

K o t z e b u e

Saulė
nuo kurios
priklauso visos
apie ją besisukančios
planetos,

nunokina
vynuogių kekę,
tarsi neturėdama
nieko kitko veikti.

Galileo

NET LABAI TALENTINGAS ŽMOGUS niekada neturėtų pamiršti, kad jo talentai yra dovana. Jie nėra perlai ir deimantai, kurie moteriai duoda pridėtą grožį, bet greičiau nepaprasto vešlumo sėkla, kuri per kietą darbą turi atnešti didelį derlių bendram labui.

Bruno Markaitis, S. J.

per retai kalba apie kasdienės ir apčiuopiamos pagarbos kiekvienam žmogui reikalą. Nelabai gyvenimiška nagrinėti įgimtas ir pagrindines žmogaus teises, jei neįjaučiama pagarbos pačiam žmogui. Tai gana aiškiai matome net Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kai konkrečiai iškyla piliečių lygybės ir negrų teisių klausimas.

Kada žmogus gerbiamas kaip žmogus, tada atsižvelgiama ir į jo teises kaip žmogaus teises. Ta pagarba turi būti konkreti, apčiuopiama, kurią pareiškiame tam tikrais išoriniais ženklais, ne vien vidiniu nusistatymu. Tie išoriniai ženklai dažnai bus smulkmenos, bet iš smulkmenų susideda visas kasdienis gyvenimas. Paprastai, apleidus smulkius pagarbos pareiškimus žmogui, žūva ilgainiui noras ir nebematomas reikalo pareikšti pagarbą ir žymiai svarbesniuose atvejuose. Kad taip yra, liudija ne vienos šeimos kartus patyrimas. Antra vertus, įvairūs pagarbos pareiškimai turi būti kasdienis reiškiny. Neužtenka pagerbti kitą žmogų tik sekmadieniais, tik švenčių progomis. Jam priklauso pagarba kiekvieną dienos valandą.

* * *

Veltui kalbėsime apie tikrą ir pastovų dėkingumą, jei savo asmens nesugebėsime įvertinti kukliai ir gyvenimiškai. Atrodo, čia ir yra pati problemos širdis. Žinoma, kuklumas nėra naivumas, nėra savo sugebėjimų perdėtas neigimas. Priešingai, jis yra subrendęs savo pajėgumo įvertinimas, vartojant platų didelių reikalavimų mastą.

Kada mes savo gabumus ir talentus, savo darbą, kūrybą ir rezultatus palyginame su labai gabiais ir talentingais žmonėmis bei jų nuveiktais darbais, tada mes greit pamatome savo ribotumus ir tikro talento stoką. Kada mes dažniau pasiskaitome didžiųjų žmonių gyvenimus, apie jų nepaprastą charakterio ir asmenybės jėgą, milžiniškas jų darbų dimensijas ir kelias kartas siekiančią įtaką, tada mes žymiai atsargiau ir santūriau pasisakome tiek apie savo sugebėjimus, tiek apie pasiektus rezultatus. Kada plačiu žvilgsniu ir brandžiu vertinimu svarstome tiek savo asmenį, tiek savo gabumus, tiek nuveiktus darbus, greičiau pamatome savo tikrąją vietą tiek bendruomenės, tiek tautos rėmuose.

Savo asmens ir gabumų vertinimas turi būti gyvenimiškas. Net labai talentingas žmogus niekada neturėtų pamiršti, kad jo talentai yra dovana. Jie nėra perlai ir deimantai, kurie moteriai duoda pridėtinį grožį, bet greičiau nepaprasto vešlumo sėkla, kuri per dideles pastangas, kietą darbą ir ištvermę turi atnešti didelį derlių bendram labui.

Kalbėdami apie kuklų ir gyvenimišką savo asmens vertinimą, turime pridėti patį svarbiausią dalyką, būtent, praktišką įsitikinimą, kad niekas neturi pareigos parodyti mums ypatingą dėmesį, ypatingą pagarbą, kad niekas neturi pareigos traktuoti mus, mūsų gyvenimą, mūsų reikalus ir problemas ypatingu būdu ir išimties keliu. Tokį nusistatymą diktuoja tikras ir nuoširdus kuklumas.

Yra žmonių, kurie savo asmenį, sugebėjimą ir darbus vertina perdėtai. Yra žmonių, kurie gyvena iliuzijų miške ir įsi-

ALFONSAS GRAUSLYS

PIRMOSIOS SESIJOS PRADŽIA

Romos bažnyčių varpams skambant, kardinolai, patriarchai, vyskupai ir vienuolių atstovai iškilingai įžengė į Šv. Petro baziliką, kurioje Kardinolas Dekanas atlaikė Mišias į Šv. Dvasią. Po to Visuotinio Susirinkimo dalyviai tam tikra numatyta forma pareiškė popiežiui paklusnumą ir priklausomybę. Vadovaujant Generaliniam Susirinkimo Sekretoriui, jie atkalbėjo tikėjimo išpažinimą ir specialią Susirinkimo maldą: "Šventoji Dvasia, Viešpatie, štai čia esame..." Po Visų Šventųjų Litanijos buvo atgiedotos dvi evangelijų ištraukos — Kristaus įsakymas apaštalams mokyti ir krikštyti pasaulį bei pažadas su jais pasilikti iki pasaulio pabaigos (Mato 28) ir Bažnyčios vadovybės suteikimas Šv. Petru (Mato 16).

Šiom religinėm iškilmėm prasidėjo dvidešimtpirmasis Katalikų Bažnyčios Visuotinis Susirinkimas 1962 m. spalio mėn. 11 d., Marijos Motinystės dieną. Jau buvo praėję beveik šimtas metų nuo paskutinio tokio Susirinkimo.

vaizduotos didybės pasakiškame voratinklyje. Jie laukia specialios pagarbos, ypatingo dėmesio, komplimentų. Galimas dalykas, kad tokie žmonės nėra pilnai subrendę, kad jie gyvenimą, įvykius, vertybes tebematuoja vaiko mastu. Taip pat galimas dalykas, kad jie iš savęs mažiau reikalauja negu iš kitų arba savo darbus vertina vienašališkai ir nekritiškai.

Vadinasi, tikras ir pastovus dėkingumas remiasi dviem dalykais: kasdiene ir apčiuopiama pagarba kiekvienam žmogui bei jo pagrindinėms teisėms ir kukliu bei realistišku savo viso asmens įvertinimu.

POPIEŽIAUS ATIDAROMOJI KALBA

Savo labai reikšmingoje, turiningoje, prasidedančio Suvažiavimo dvasią ir gaires nustatančioje kalboje, popiežius Jonas XXIII peržvelgė Visuotinių Susirinkimų istoriją ir jų reikšmę, išryškindamas šio Susirinkimo kilmę bei tikslus.

Šiandien, anot popiežiaus, mums reikia visas tikėjimo tiesas, neišskiriant nei vienos, naujai išnagrinėti, pasisavinti ir taip išdėstyti, kad jas suprastų mūsų laikų žmonės. Savo esmėje nekintamą religinę tiesą reikia skirti nuo jos formulavimo arba kalbinio rūbo, į kurį ji įvelkama. Tiesa turi būti gyvenimiškai nusakoma, t. y. tokiom sąvokom, kurios būtų artimos šiandieniam žmogui. Įvilkinimas tiesos į naują rūbą nereiškia tiesos susilpninimo ar jos praskiedinimo.

Šiandien Bažnyčia nori labiau veikti į pasaulį išaiškintos tiesos jėga, ne jos neigėjų smerkimu. Ji yra labiau linkusi elgtis kaip meilinga, gera ir kantri motina tų vaikų atžvilgiu, kurie ją apleido. O šių laikų

Tik šiuo keliu eidamas žmogus bus giliai ir nuoširdžiai dėkingas už kiekvieną smulkmeną, už kiekvieną mažiausią gėrio trupinėlį. Jo akys nieko nepraleis, visa pastebės, nes jis ieškos progos padėkoti. Tai nebus vien mandagumo reikalas. Ne. Tai bus spontaniškas ir apčiuopiamas atsiliginimas už kiekvieną patirtą patarnavimą, už kiekvieną gerą žodį. Gyvenimą sunkina ne tik pergyvenimai, dideli nusivylimai ir skaudžios tragedijos, bet ir kasdienės nemalonios smulkmenos, kurios kaip nykštukai šilko siūlais supančioja milžino Gulivero kojas. Iš kitos pusės, gyvenimą

Šiuo straipsniu pradedame apžvalginių straipsnių seriją apie Bažnyčios Visuotinio Suvažiavimo pirmąją sesiją. Po šio aprašymo apie sesijos pradžią seks apžvalgos apie jos nuveiktus darbus, apie katalikų ir protestantų reagavimą bei apie žymesnes Suvažiavimą svarstančias knygas.

klaidos pasireiškia tokiais vaisiais, kad patys žmonės jas pasmerkia.

Prie Suvažiavimo tikslų priklauso ir toji vienybė, kurios Jėzus Kristus savo kančios išvakarėse maldavo dangiškojo Tėvo. Toji vienybė turi pirmiausia pasireikšti pačių katalikų tarpe. Paskui Bažnyčia trokšta ir iš Dievo meldžia vienybės su atsiskyrusiais krikščionimis. Pagaliau Bažnyčia nori ir nekrikščionių vieningos pagarbos jai. Kalbos pabaigoje popiežius kreipėsi į Susirinkimo dalyvius ir, pabrėždamas to Suvažiavimo svarbą, kvietė juos taikos dvasioje, broliškoje meilėje, saikingai, vertingai ir išmintingai dalyvauti Suvažiavimo darbuose.

SUSIRINKIMO DALYVIAI IR DARBŲ TVARKA

Visuotinio Suvažiavimo pradžioje buvo 2540 dalyvių, kurie atstovavo beveik visą katalikų pasaulį. Iš komunistų valdomų sričių atstovų neatvyko tik iš Raudonosios Kinijos, Šiaurinės Korėjos, Šiaurinio Vietnamo, Latvijos, Estijos, Rumunijos ir Albani-

jos. Iš kitų komunistų užimtų kraštų vyskupų dalis galėjo atvykti. Vienintelė Jugoslavija nedarė vyskupams jokių trukdymų ir todėl iš to krašto beveik visi vyskupai dalyvavo. Iš Lenkijos dalyvavo 16 vyskupų, visų ten esamų vyskupų ketvirtadalis, kai tuo tarpu likusiems išvažiuoti valdžia nedavė leidimo. Iš Čekoslovakijos atvyko tik 4 vyskupai, o iš Vengrijos 6. Tų abiejų pastarųjų kraštų atvykę vyskupai buvo lydimi įtartinų kunigų patarėjų ir palydovų. Dar dalyvavo du vyskupai iš Bulgarijos ir keturi vyskupai iš Rytų Vokietijos. Iš Lietuvos nebuvo leista atvykti nė vienam vyskupui, atvyko tik trys kanauninkai.

Šalia tikrų, Bažnyčios įstatymais numatytų narių, turinčių teisę kalbėti, spręsti ir balsuoti, pirmoje sesijoje dar dalyvavo 334 teologijos ir bažnytinių teisių specialistai, profesoriai, mokslininkai iš 27 pasaulio kraštų; jų tarpe nemaža pasaulinio garso teologų. Nors ir nebūdami vyskupais, jie buvo Suvažiavimui pakviesti, kad su jais būtų galima pasitarti ir išgirsti jų nuomonę svarstomais klausimais.

palengvina, prašviesina, praturtina ne tik dideli ir laimingi įvykiai, bet ir kasdienės smulkmenos, kurios kaip medaus lašas, kaip rasa kartumą pašalina ir atgaivina.

* * *

Kiekvienas sugeba padėkoti už didelę dovaną, už nepaprastą pasiaukojimą, už gyvybės išgelbėjimą. Bet visi šitie dalykai nėra kasdienybė. Jie retai pasitaiko. Bet ne kiekvienas moka padėkoti už mažus dalykėlius, už gėrio trupinius, už gerą žvilgsnį, už draugišką šypsnį, už mažutį patarnavimą, už kiekvieną atsižvelgimą ir rūpes-

tingumą, kuris mūsų kasdienį gyvenimą padaro lengvesnį, malonesnį, žmoniškesnį. Bet tik tada sugebėsime padėkoti už visas dovanas, dideles ir mažas, kada būsime įsitikinę, kad nei pasaulis, nei plati Žemė, nei žmonės nėra mums skolingi. Priešingai, mes visiems esame skolingi už daugelį gerų dalykų, už kuriuos dar iki šiol nesame pilnai atsilyginę. Maži tie dalykai, bet jų jau tūkstančiai prisirinko. Mažos, bet skaitlingos skolos, kurias galima greitai atlyginti trumpu žodeliu "ačiū", jei jis išplaukia iš kuklios ir kiekvienam gero linkinės širdies.

A PIE KATALIKIŠKĄ JĮ MOKSLĄ:

Mūsų uždavinys nėra tik išsaugoti šį brangųjį turtą, tarsi mums rūpėtų tik tai, kas sena. Mes norime su džiaugsmu drąsiai eiti į darbą, kurio reikalauja mūsų laikai. Norime toliau tęsti kelią, kuriuo Bažnyčia jau eina dvidešimt šimtmečių.

Jonas XXIII

Taip pat Suvažiavimas buvo pakviesti įvairių krikščioniškų bažnyčių atstovai svečių ir stebėtojų teisėmis. Toks pakvietimas buvo pirmas įvykis Katalikų Bažnyčios Visuotinių Susirinkimų istorijoje. Nors Konstantinopolio stačiatikių patriarchas ir atsisakė pasiųsti atstovus stebėtojus, stačiatikių atstovai atvyko iš Rusijos ir Šveicarijos. Savo atstovus pasiuntė anglikonai, liuteronai, evangelikai, Viešpaties mokiniai, kvakeriai, kongregacionalistai, metodistai, reformatai, senkatalikiai, episkopai, presbiterijonai, Egipto koptai, syrų jakobitai ir kiti. Svečių sąstate tarp kitų dalyvavo ir Taizės bendruomenės prioras R. Schutz su palydovu.

Tvarka pasiliko maždaug tokia pat kaip Pirmajame Vatikano Visuotiniame Susirinkime 1870 m. Tam tikros komisijos aptaria temas, kurios pateikiamos Susirinkimo pilnačiai dalyviams pasisakyti bei pakeitimus įnešti. Dėl tų pakeitimų komisija atisklaido Susirinkimo pilnaties. Balsavimo keliu tie pakeitimai priimami arba atmesti. Galutinai balsuojama dėl viso teksto su pakeitimais. Teigiamai pilnačiui pasisakius, tekstas laikomas priimtas. Tie priimti tekstai tik tada pasidarys privalomi, kai Suvažiavimui pasibaigus, jie bus popiežiaus patvirtinti ir paskelbti.

Kad Susirinkimo eiga nebūtų ilgų kalbų trukdoma, kiekvienas Susirinkimo narys turi teisę kalbėti vienos temos klausimu tik dešimt minučių, iš anksto įteikęs savo kalbos santrauką. Suvažiavimo techniška eiga buvo reikalinga nuolatinio tobulinimo, kad darytųsi sklandesnė ir našesnė.

POPIEŽIAUS KALBA VALSTYBIŲ ATSTOVAMS

Tuoju po Visuotinio Susirinkimo atidarymo spalio 12 d. Jonas XXIII Sikstino

koplyčioje suteikė iškilmingą audienciją valstybių atstovams, pasiųstiems į Susirinkimo atidarymą. Tame atidaryme dalyvavo delegatų iš 79 valstybių.

Savo kalboje popiežius dėkojo valstybių atstovams, kad jie savo dalyvavimu parodė pasauliui šio Visuotinio Suvažiavimo ne tik religinę, bet ir socialinę reikšmę. Suminėjęs šio Suvažiavimo tikslus, popiežius pabrėžė, kad jis rūpinsis ta taika, kuri ugdo tautų sugyvenimą ir kurios tikslas yra gerbti asmenį, duodant jam laisvę Dievą garbinti ir tikėti. Kreipdamas audiencijos dalyvių dėmesį į Mykolo Angelo koplyčios sienoje nutapytą Paskutinio Teismo paveikslą, popiežius priminė valstybių vadų atsakomybę prieš Dievą už tautų likimą.

AUDIENCIJA SPAUDOS DARBUOTOJAMS

Spalio 13 d. popiežius suteikė audienciją apie 1000 spaudos atstovų, kurie Suvažiavimo atidarymo proga atvyko Romon. Tai audiencijai irgi buvo skirta Sikstino koplyčia.

Kalbėdamas žurnalistams, popiežius iškėlė spaudos ir jos darbuotojų svarbą. Jis pranešė savo norą jų darbą palengvinti ir paskelbė Visuotinio Susirinkimo proga įkurtą Spaudos Biurą ir Sekretariatą žinioms teikti. Popiežius dar priminė, kad viena iš Suvažiavimo komisijų yra skirta pasauliečiams spaudos, radijo ir scenos apaštalavimui paruošti. Nurodydamas žurnalistų atsakomybę tiesos tarnyboje, jis taip pat pabrėžė tas neapskaičiuojamas pasekmes, kai tiesa iškreipiama. Pagundos tiesą iškreipti gali kilti, kai norima tam tikros grupės skonį patenkinti ar sensacijų vaikytis, kai vien tik išoriniai įvykiai aprašomi ir gilesnės objektyvios tikrovės nenorima ieš-

koti. To objektyvumo, lojalumo ir sąžiningumo popiežius prašė ypač dabar, aprašant, kas liečia Bažnyčią, religiją ir Suvažiavimą. Tarnaudami tiesai, anot popiežiaus, patarnaujame dvasių nuginklavimui, o tai yra pirmoji sąlyga tikrajai taikai žemėje atstatyti.

DIALOGAS SU NEKATALIKAIS STEBĖTOJAIS

Tą pačią spalio 13 d. popiežius Jonas XXIII pasimatė ir su pakviestais nekatalikais stebėtojais. Savo nuoširdžioje, jokių oficialumu nedvelkiančioje asmeniškoje kalboje, popiežius pasisakė, kad mintį šį Visuotinį Susirinkimą sušaukti jis išgyveno kaip jaudinantį dangišką įkvėpimą. Prisiminęs savo praeitį, kai jis turėjo labai nuoširdžių ryšių, susidurdamas su kitatikių krikščionių atstovais, popiežius pabrėžė, kad jis degęs noru dirbti ir kentėti, kad kuo greičiau priartėtų toji vienybės valanda, kurios Viešpats savo maldoje Paskutinės Vakarienės metu maldavo.

Spalio 15 d. kardinolas Bea, S. J., taip vadinamo "Sekretoriato Krikščionių Vienybei skatinti" vadovas, pakviestiems nekatalikų krikščionių bažnyčių delegatams - stebėtojams pasakė kalbą, pavadindamas juos broliais Kristuje, nes "krikštas, kuris mus visus jungia, yra stipresnis ryšys už visa, kas mus skiria". Apgailestaudamas, kad tam tikra stačiatikių dalis nėra atsiuntusi savo atstovų, kardinolas pažadėjo stebėtojams visokeriopą paramą, kad jie galėtų tinkamai savo uždavinį atlikti. Jis drauge paprašė dalyvių, kad jie pareikštų visa, kas jiems nepatinka, drauge su savo pageidavimais ir įtaigomis.

Svečių stebėtojų vardu atsakė Vakarų Vokietijos Heidelbergo profesorius evangelikas dr. E. Schlink. Dėkodamas už labai

ISTORINĖS DATOS

1959 m. sausio mėn. 25 d. popiežius Jonas XXIII kardinolams pranešė savo sumanymą šaukti Visuotini Suvažiavimą.

1959 m. gegužės mėn. 17 d. popiežius sudarė pirmąją Susirinkimo ruošimo komisiją.

1959 m. birželio mėn. 29 d. enciklikoje "Ad Petri Cathedram" (Prie Petro sosto) popiežius nusakė Susirinkimo tikslus.

1960 m. birželio mėn. 9 d. popiežius raštu "Superno Dei nutu" (Aukščiausia Dievo valia) sukūrė paruošiamąsias komisijas ir sekretoriatą.

1961 m. birželio mėn. 12 d. pirmą kartą susirinko Centrinė Komisija.

1961 m. gruodžio mėn. 10 d. popiežius enciklikoje "Aeterna Dei" nurodė krikščionių vienybės reikalą.

1961 m. gruodžio mėn. 25 d. konstitucijoje "Humanae salutis" (Žmonių išganymo) popiežius oficialiai paskelbė, kad Visuotinis Susirinkimas šaukiamas.

1962 m. vasario mėn. 2 d. raštu "Consilium" nustatoma Visuotinio Susirinkimo pradžios data.

1962 m. birželio mėn. 21 d. pasibaigė Komisijų paruošiamieji darbai.

1962 m. liepos mėn. 1 d. enciklikoje "Paenitentiam agere" (Daryti atgailą) popiežius pakvietė pasaulio katalikų vyskopus ruošti tikinčiųsios Susirinkimo pradžia.

1962 m. liepos mėn. 10 d. pakvietimai buvo išsiųsti nekatalikų krikščionių stebėtojams.

1962 m. rugsėjo mėn. 6 d. raštu "Appropinquante Concilio" (Artėjant Susirinkimui) popiežius nustatė Susirinkimo darbų tvarką.

1962 m. rugsėjo mėn. 11 d. popiežius kalbėjo per radiją I pasaulio katalikus, nurodydamas socialines temas, kurios bus nagrinėjamos Susirinkime.

1962 m. spalio mėn. 11 d. Antrasis Vatikano Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas prasidėjo.

nuoširdų priėmimą Romoje, jis pabrėžė šito susitikimo ir dialogo tarp katalikų ir kitų krikščionių išimtinumą. Iki šiol, anot jo, susitikdavo tik atskiri bažnyčių nariai. Čia dabar jau įvyksta oficialus susitikimas. Tai yra didelė pažanga. Nėeilinis dalykas yra ir tai, kad jiems, stebėtojams, įteikiama tų pačių temų projektai su leidimu pareikšti savo nuomonę.

Kalbėtojas toliau pastebėjo, kad šitokią Katalikų Bažnyčios artumo atmosferą nekatalikams galėjo sukurti tik popiežiaus širdies pastanga. Tačiau, anot profesoriaus, yra didelių ir gilių kliūčių, kurios mus skiria; atsiskyrimas nebūtų įvykęs, jei kiekvienas savose bažnyčiose nebūtume paties Dievo įpareigoti šitam atsiskyrimui. Nežiūrint to, yra duomenų, kad pasikalbėjimai mūsų tarpe stiprės. Šitai vilčiai duoda pagrindo atidaroje kalboje popiežiaus pareikšta mintis, kad reikia skirti mokymo esmę nuo jos formulavimo. Štai kodėl profesorius yra įsitikinęs, kad "suskilusioje krikščionybėje yra daugiau bendrų esminių dalykų, negu tai iš pirmo žvilgsnio jos formulavimuose matoma". Viltį pasikalbėjimus tęsti duoda ir tas faktas, kad Kat. Bažnyčioje bibliniai mokslai daro didelės pažangos. "Kadangi Šv. Raštas yra mums visiems bendras ir kadangi bibliniai mokslai be tarpkonfesinio mokslininkų bendradarbiavimo nėra įmanomi, tai mes daug tikimės iš tolimesnio biblinių mokslų tyrinėjimo išsivystymo". Kalbą profesorius baigė mintimi, kad Suvažiavimas pradėtas malda į Šv. Dvasią, prie kurios stebėtojai prisijungė, ir kad tąja malda jie ir toliau lydės Suvažiavimo darbus.

ATSISIAUKIMAS Į PASAULĮ

Spalio 20 d. paskelbtame atsisiaukime į pasaulį Susirinkimas pasisakė norįs, Šv. Dvasiai vadovaujant, ieškoti atsinaujinimo kelių, kad vis ištikimiau galėtų Jėzaus Kristaus Evangelijai atitikti, o drauge šių laikų žmonėms pilną ir gryną Dievo tiesą taip skelbti, kad ji būtų jiems suprantama ir noriai priimama. Tuo raštu Susirinkimo Tėvai skelbė norį taip tikinčiuosius atnaujinti, kad visos tautos išvystų malonų Jėzaus Kristaus vei-

dą. Toliau atsisiaukime reiškiamas rūpestis visų tautų vargais, išgastimi, kūno ir dvasios skausmais ir drauge su Kristumi gailimasi tų, kurie negali žmogaus vertą gyvenimą gyventi. Visomis tomis problemomis Susirinkimas rūpinsis. Popiežius ypač sielos taika tautų tarpe ir socialinio teisingumo vykdymu. Atsisiaukimo pabaigoje prašomi visi su tais Bažnyčios užsimojimais bendradarbiauti.

SUVAŽIAVIMO DVASIA

Kaip dirigentas muzikos kūriniui duoda sielą ir atspalvį, taip ir popiežius Jonas XXIII Visuotinio Susirinkimo pradžiai ir jo pirmajai sesijai suteikė dar negirdėtą Bažnyčios istorijoje toną. Teisingai W. Seibel, S. J. apie popiežių rašė, kad "jis, vadovaudamas savo grynai asmeniškų stiliumi, Suvažiavimui suteikė ypatingą vienkartinį atspaudą". Tas pats autorius iškelia ir kitą Suvažiavimo savybę: nors šis Suvažiavimas yra pirmasis po to, kai Pirmajame Vatikano Suvažiavime buvo paskelbtas popiežiaus neklaidingumas ir jurisdikcijos primatas, šiandieniam Visuotiniam Suvažiavime tos popiežiaus valdžios daug mažiau juntama, negu ankstyvesniuose Suvažiavimuose. Nustatęs pagrindinius Suvažiavimo dėsnius, popiežius laikėsi nuošaliai, tuo būdu duodamas Susirinkimo dalyviams pilną laisvę pasireikšti, ir tik retkarčiais atsargiai įsiterpdavo.

Iš vienos pusės, šita nepaprasta laisvė stebino konservatyviusios dalyvius, o iš antros, žavėjo ypač kitatikių stebėtojus. Nepamirškime, kad daugelis tų pastarųjų buvo atvykę su tuo įsitikinimu, kad tokių katalikų Suvažiavimų dalyviai yra tik statistai, kurie jokios savo nuomonės pareikšti negali ir sprendžiamąjį balsą neturi.

Jei popiežius kelis sykius įsiterpė į šio Visuotinio Suvažiavimo pirmos sesijos eigą, tai tas autoritetingas įsiterpimas arba atitiko Visuotinio Susirinkimo daugumos nuotaiką, arba pritarė pažangesnei narių daliai.

Atrodo, kad naujai išrinktas popiežius Paulius VI, visai atitikdamas Jono XXIII dvasią, istorijos rato nestabdydamas, laiko ženklus suprasdamas, pastūmės Bažnyčios vystymąsi sveikos pažangos keliais.

Nors II Vatikano Suvažiavimo pirmosios sesijos svarstymai turėjo likti paslapyje, tačiau jau sekančią dieną po posėdžių italų spauda talpindavo žinias apie juos. Nėseniai ir anglų kalba pasirodė Xavier Rynne (autorius ar autorių slapyvardis) reportažas — knyga, pavadinta Letters from Vatican City. Kadangi šios knygos skaitymas labai paplėtęs ir toliau plinta, randame reikalo ją recenzuoti. Pirma talpinsime mūsų bendradarbio recenziją, paskui komentuosime.

Xavier Rynne, LETTERS FROM VATICAN CITY, New York: Farrar, Straus & Company, 1963. 289 psl.

Recenzija

Jei nori sužinoti, kas vyko Vatikano II Suvažiavimo pirmojoje sesijoje, vargu ar berasi geresnį aprašymą, kaip šioje knygoje. Knyga gimė dviem reportažais, kurie buvo atspausdinti "New Yorker" žurnale. Kas yra knygos autorius, neaišku, tik žinoma, kad Xavier Rynne yra slapyvardis. Įvade knyga pristatoma kaip teologinis reportažas: taip į ją žiūrint reikia pripažinti, kad tai puikus reportažas, nes skaitydamas jautiesi, kad įslinkęs sėdi vyskupų suole ir atsidėjęs klausai, kas yra kalbama.

Knyga turi devynis skyrius: pirmieji du aprašo suvažiavimo paruošiamuosius darbus; sekantys šeši detalai pristato suvažiavimo pirmosios sesijos (1962. X. 11. — XII. 8.) diskusijas, liečiančias penkias "sche-

mas": liturgijos, apreiškimo šaltinių, komunikacijos priemonių, vienybės. Bažnyčios; paskutinis skyrius vertina pirmosios sesijos darbą ir popiežiaus Jono XXIII vaidmenį joje. Dviejuose prieduose ištisai perduotos popiežiaus Jono XXIII kalbos atidarant ir uždarant pirmąją Vatikano II suvažiavimo sesiją. Po kiekvieno skyriaus, kuriame aprašomos suvažiavimo diskusijos, pridedama protokolo stiliaus suvažiavimo darbų santrauka.

Knyga lengvai skaitoma, pajvairinta suvažiavimo anekdotais, kurie, tur būt, išgirsti kavinėje Bar Jonah. Tačiau įdomu, kad iš už žmogiškų suvažiavimo apraiškų nuolat iškyla gyvosios Bažnyčios bruožai, kuriuos kelias ypatinga šviesa apšviestas.

KNYGA

APIE BAŽNYČIOS

SUVAŽIAVIMĄ

TEŽINO PASAULIS: Bažnyčia žiūri į pasaulį su giliu supratimu, nuoširdžiu stebėjimusi ir su nuoširdžiu noru ne jį nugalėti, bet jam tarnauti; ne jį paniekinti, bet jį įvertinti; ne jį pasmerkti, bet sustiprinti ir išganyti."

Paulius VI

Perskaičius knygą, kyla dar didesnis susidomėjimas prasidėjusios antrosios sesijos darbais, ir gailiesi, kad didysis popiežius negalėjo matyti savo pradėto darbo vaisių.

A. L.

Komentarai

Šios knygos svarstymą turime skirti į tris dalis: pirma, knygos viešumon pasirodymą; antra, knygos, kaip reportažo, vertę; ir trečia, mūsų tos knygos skaitymą.

Pirma, tos knygos pasirodymą šia recenzija nei smerkiame, nei teisiname. Kai kas klausia, ar verta buvo rengėjams Suvažiavimo posėdžius bandyti laikyti paslapyje. Atrodo, kad į tai geriausiai atsako faktas, jog į antrosios sesijos posėdžius žurnalistai jau įleidžiami.

Antra, atsakydami į klausimą, ar ta knyga teisingai reportuoja įvykius, pastebime, kad medžiaga įvairuoja nuo oficialių ir viešų popiežiaus Jono XXIII kalbų iki vyskupų pokalbių užkulisuose. Tokiai įvairiai medžiagai lygios vertės negalima duoti, ypač kai pats autorius kai kuriuos faktus ir scenas nuspalvina savo nuomone (pvz. 70-71 psl.).

Nežiūrint to, galutinį atsakymą duoda sesijos dalyviai. Vysk. G. Emmett Carter, paminėdamas tos knygos spausdinimo nediskretiškumą, vis dėlto knygą apibūdina šiais žodžiais: "neįtikėtinai gerai dokumentuota". O vysk. Ernest J. Primeau pastebi, kad ji "pateikia gana pilną pirmosios sesijos vaizdą" (žr. *America*, June 29, 1963).

Trečia, ar galime pasinaudoti ta knyga, ją skaitydami? Taip, jei ta knyga skaitoma išmintingai ir kritiškai, kiekvienam knygos oficialiam, detališkam ar interpretatyviam elementui duodant tokią vertę, kokios jis nusipelno. Vysk. Primeau išsireiškia: "Tie *Laiškai* yra labai gerai parašyti ir lengvai skaitomi... įdomiausi tiems, kurie nedalyvavo Suvažiavime... Tiems, kurie dalyvavo, ...jie bus naudingi parankiai patikrinimo informacijai."

Pažangios ir konservatyvios tendencijos

Kaip iš ankstyvesnės spaudos, taip dar aiškiau iš šios knygos matosi, kad pirmoje sesijoje buvo ryškus konservatyviųjų ir pažan-

giųjų nuomonių pasidalinimas. Tai pripažindamas, vysk. Primeau pastebi: "Iš tikrųjų šis nuomonių skirtumas — kadangi jis nelietė tikėjimo ir moralės klausimus — neturėtų būti pasi-piktinimo priežastimi. Tokie skirtumai pasitaiko net ir geriausiai tvarkomose šeimose. Juk visada pasitaiko ir atsargiųjų ir impulsyviųjų, ir ginančiųjų ir puolančiųjų. O galutiniams geriems rezultatams reikia abiejų mentalitetų grupių. Joks išmintingas žmogus nenorėtų užminti ant modernaus automobilio progresyvaus gazo pedalio be apsaugos, kurią teikia konservatyvus stabdžio pedalis".

* * *

Letters from Vatican City vaizdžiai ir dramatiškai byloja, kad Bažnyčia pasuko progresyvumo keliu, bet kad jai netrūksta konservatyvaus atsargumo stabdžio. Koelno kardinolo Frings tvirtinimu, "vyskupų dauguma turi saikingo pažangumo tendenciją ir atrodo, kad jie sudarys dviejų trečdalių daugumą prieš daugiau konservatyvią mažumą" (*The Catholic Transcript*, March 21, 1963).

Redaktorius

VISUOTINIO SUSIRINKIMO SIEKIMAI

Pirmoji II Vatikano Visuotinio Susirinkimo sesija užsibaigė su naujos dvasios atėjimu į Bažnyčią. Dalyvavusieji Bažnyčios tėvai pergyveno nuostabią vienybę ir pajuto tikrą laisvę ir brolišką meilę. Popiežiaus Jono XXIII noras atidaryti Bažnyčios langus ir įleisti šviežio oro įgavo per porą mėnesių gerą pradžią. Su naujos dvasios dvelkimu atsivėrė platūs ir didingi horizontai Kristaus karalystei žemėje. Tad ne be reikalo, visų pamėgtam ganytojui Jonui XXIII mirus, pabūgo ne tik katalikai, bet ir kiti krikščionys bei geros valios žmonės, kas atsitiks su pradėtoju Susirinkimu bei jo gražiomis viltimis.

Išrinktasis popiežius Paulius VI visus greitai nuramino. Jis ne tik iš naujo sušaukė Susirinkimą, bet taip pat reikalavo, kad Jono XXIII dvasia būtų tęsiama. Jis aiškiai nurodė, kad eis Susirinkime savo pirmojo pradėto keliu.

Atidarydamas antrąją Susirinkimo sesiją š. m. rugsėjo 29 d., popiežius Paulius VI suvedė visą svarstomą medžiagą į pagrindinius keturis Susirinkimo siekimus: (1) Bažnyčios pažinimas arba savęs suvokimas; (2) Bažnyčios reforma; (3) visų krikščionių susivienijimas ir (4) Bažnyčios ryšys su šių laikų pasauliu. Patieksime čia pagrindines popiežiaus kalbos mintis.

KRISTOLOGINIS SUSIRINKIMO ATSPALVIS

Popiežius Paulius VI savo atidaromoje kalboje tarsi davė visam Susirinkimui kristologinį toną. Jis klausė susirinkusius Bažnyčios tėvus: Iš kur mes išeiname? Kokiu keliu eisime? Kur eisime? Jis davė vieną atsakymą šiems trimis klausimams: "Čia šią valandą mes turime skelbti Kristų sau ir pasauliui aplink mus; Kristų savo pradžią;

Kristų savo gyvenimą ir vadovą; Kristų savo viltį ir savo tikslą". Tad visų Susirinkimo diskusijų išėjimo taškas turi būti tikroji Kristaus vizija, kuri pripažįsta Kristų kaip įsikūnijusį Žodį, Dievo Sūnų ir žmogaus Sūnų, pasaulio Išganytoją, žmonijos Viltį ir jos aukščiausią Viešpatį, Gerąjį Ganytoją, Gyvenimo Duoną, Vyriausią Kunigą ir mūsų Auką, vienintelį Tarpininką tarp Dievo ir žmonių, pasaulio Išgelbėtoją, amžinąjį laikų Karalių; Kristų, kuris pareiškia, jog mes esame Jo išrinktieji, Jo mokytiniai, Jo apaštalai, Jo liudininkai, Jo tarnai, Jo atstovai ir Jo gyvieji nariai, drauge su tikinčiųjų bendruomene sujungti didingame ir nuostabiame Mistiniame Kūne, Jo Bažnyčioje. Šis kristologinis atspalvis nudažo visą popiežiaus kalbą ir, atrodo, turės lemiamos įtakos visam Susirinkimui.

SAVE ATPAŽISTANTI BAŽNYČIA

Po beveik dvidešimties šimtmečių Bažnyčia jaučia ypatingą norą ir reikalą save aiškiau aptarti, pasisakyti, kas ji yra, paryškinti savo gilią esmę. Pirmiausia bibliniai aprašymai nusako Bažnyčios esmę: Kristaus pastatas, Dievo namas, Dievo šventovė, Jo tauta, kaimenė, vynmedis, laukas, miestas, Tiesos stulpas ir pagaliau Kristaus sužieduotinė bei Jo Mistinis Kūnas. Mąstydamas šiuos paveikslus, Bažnyčia mato save kaip istorišką, matomą ir hierarchiškai suorganizuotą draugiją, gaivinamą paslaptingo gyvenimo prado.

Dalinai Pijus XII savo enciklikoje *Mystici Corporis* atsakė Bažnyčios giliam troškimui išreikšti jos esmę pilnoje doktrinalinėje formoje, bet tuo pačiu davė jai akstiną ieškoti savo išsamesnio aptarimo. Pirmasis Vatikano Susirinkimas palietė šį klau-

simą. Bažnyčios aiškesnio supratimo reikalavo ir socialinio gyvenimo pagyvėjimas, komunikacijos staigus išsivystymas, reikalingas spręsti apie įvairias krikščionių denominacijas — kada jos visos savinasi bažnyčios vardą — pagal tikrą ir vienaprasmę reikšmę, kuri randasi dieviškame apreiškime. Ypatingai krikščionių vienybės klausimui teisingai išspręsti reikia tiksliai aptarti Bažnyčios esmę.

Bažnyčia yra paslaptis. Ji yra tikrovė, kurią persunkia dieviškas buvimas ir todėl ji gali būti kiekviename amžiuje vis giliau įžvelgiama. Žmogaus pažinimas griežtųjų mokslų srityje eina į priekį. Laikas dabar peržiūrėti tiesą apie Bažnyčią, tą tiesą derinti ir išreikšti ne nauju iškilmingu paskelbimu, bet pačios Bažnyčios valdomojo organo ryškiu ir autoritetingu pareiškimu, kuo Bažnyčia save laiko.

— Bažnyčios pažinime — taip šv. Tėvas primena Susirinkimo tėvams — reikia pirmiausiai ištikimai laikytis Kristaus žodžių ir Jo minties, pagarbiai žiūrėti į bažnytinį padavimą ir paklusti vidiniam Šventosios Dvasios apšvietimui. Šventoji Dvasia reikalauja, kad Bažnyčia darytų visa, ką gali, jog pasirodytų, kas ji iš tiesų yra. Tiesos Dvasia gali atskleisti savo šviesa pilnesnę Bažnyčios esmės mokslą. Tad pagrindinis antrosios sesijos rūpestis ir bus peržiūrėti Bažnyčios prigimtį ir duoti, kiek tai įmanoma, aptarimą, kuris geriausiai atskleistų tikrą, pagrindinę Bažnyčios konstituciją ir jos daugialypę išganyimo misiją.

Pilnesniame Bažnyčios pažinime teks aiškiau nustatyti vyskupų funkciją ir jų santykį su popiežium. Pirmasis Vatikano Susirinkimas šį klausimą paliko lyg ir ore kabėti. Vyskupų klausimo aiškesnis supratimas duos popiežiui doktrinalinę ir praktišką bazę, kuria remiantis jis galės laukti daugiau pagalbos bei sustiprinimo iš veiklesnio ir atsakingesnio bendradarbiavimo su vyskupais.

Susirinkimas nušvies įvairių Mistinio Kūno komponentų vietą Bažnyčioje, būtent kunigų, vienuolių, tikinčiųjų ir taip pat atsisakyusių brolių, kurie pašaukti pilniau ir visapusiškiau priklausyti Bažnyčiai.

ATSINAUJINANTI BAŽNYČIA

Save geriau pažinusi, pamačiusi savo santykį su Kristumi, Bažnyčia savaime nori atsinaujinti. Kai ji, Jo sužadėtinė, randa suteršimą, dėmę ar netobulumą ant vedybinio rūbo, ji instinktyviai ir drąsiai reformuosis, pataisys ir atsinaujins pagal tą paveikslą, kurį ji mato savo dieviškajame pavyzdy, Kristuje. "Už juos aš pasišvenčiu pats," meldė Kristus prieš savo kančią, "kad ir jie būtų pašventinti tiesoje" (Jon. 17:19). Popiežius Paulius VI mato šiuose Išganytojo žodžiuose pagrindinę laikyseną, plaukiančią iš paties Kristaus, kurią II Vatikano Susirinkimas turi pasisavinti.

Čia šią valandą turime
skelbti Kristų sau
ir pasauliui aplink mus:
Kristų savo pradžia;
Kristų savo gyvenimą
ir vadovą;
Kristų savo viltį ir tikslą.

Paulius VI

Kada vidinis pašventinimo darbas bus atliktas, tada galės Bažnyčia atspindėti Kristų visam pasauliui. Šia prasme Susirinkimas turi būti naujas pavasaris, atbudimas galinčių dvasinių ir dorovinių galių, kurios dabar miega. Susirinkimas byloja pasiryžimą atnaujinti tiek vidines Bažnyčios jėgas, tiek potvarkius, kuriais tvarkoma jos teisinė struktūra ir kulto apeigos. Jis siekia padidinti Bažnyčioje tobulumo grožį ir šventumą, kuriuos tik Kristaus sekimas ir mistinė vienybė su Juo Šventoje Dvasioje gali suteikti Bažnyčiai. Jis siekia Bažnyčios atnaujinimo, kuris kyla iš jos gilios ištikimybės savo dieviškam Steigėjui.

Jei tikėjimas ir meilė yra Bažnyčios gyvybės pradai, tai suprantama, jog reikės dėti visas pastangas sustiprinti tikėjimą ir padaryti veiklesnį krikščioniško mokslo per-

teikimą. Pirmas šios reformos reikalavimas bus uolesnis Dievo žodžio studijavimas bei intensyvesnis jo skelbimas žmonėms. Ant šio pagrindo stovės meilės pedagogika. Artimo meilei priklauso garbės vieta naujojo žmogaus veikime, kuris stato "Ecclesiam caritatis". Tik ant tokių pamatų Bažnyčia bus pajėgi save ir pasaulį atnaujinti.

SUSIVIENIJANTI BAŽNYČIA

Trečiąją Susirinkimo siekimą popiežius Povilas VI vadina dvasine drama. Krikščionių vienybės klausimas ateina iš Jono XXIII. Jis liečia "kitus krikščionis", tuos, kurie tiki Kristų, bet kurių mes dar neturime laimės skaičiuoti savųjų tarpe pilnoje Kristaus vienybėje. Tokią vienybę, jiems gali suteikti tik Katalikų Bažnyčia. Objektiviai kalbant, ši vienybė krikštu turėtų būti jų. Popiežius sako, kad sėkloje jie jau turi šią vienybę, jie jos trokšta.

Atsiskyrusių krikščionių sąjūdžiai rodo du dalykus: pirma, kad Kristaus Bažnyčia yra viena ir todėl turi būti vienintelė; antra, šią paslaptinę, matomą vienybę galima įgyvendinti tik tada, kai yra vienybė tikėjime bei dalyvavime tuose pačiuose sakramentuose ir vienos bažnytinės vadovybės organiškoje harmonijoje. Tokia vienybė nepaneigia įvairumą išreiškimuose, sąjūdžiuose, teisėtose institucijose ar veikimo pasirinkime. Susirinkimas siekia pilnutinio ekumeniškumo — to trokšta, to meldžia ir tam ruošiasi. Šiandien tai daro su viltimi, kad rytoj matytų tikrovę.

Popiežius Jonas XXIII savo kalboje apie Bažnyčios vienybę minėjo, kad krikščionių suskilime ne visą kaltę reikia versti į "kitą pusę". Dažnai čia buvo kalti ir Katalikų Bažnyčios atstovai. Dabartinis popiežius Paulius VI tą mintį išreiškė tikrai krikščioniškoje dvasioje atsiskyrusių brolių akivaizdoje: "Jei yra kiek mūsų kaltės dėl šio atskyrimo, nuolankiai meldžiame Dievo atleidimo ir prašome savo brolius mums atleisti, kurie jaučiasi mūsų užgauti. Iš savo pusės mes mielai atleidžiame užgavimus, kuriuos

Katalikų Bažnyčia iškentėjo ir užmirštame skausmą, pakeltą per ilgą nesutarimo ir atskyrimo laiką. Teišklausio dangiškasis Tėvas mūsų maldos ir tesuteikia mums tikrą brolišką ramybę".

Krikščionių vienybės klausimas popiežiui stovi prieš akis labai realiai. Jis mato, kad rimti ir sudėtingi klausimai laukia gilesnio tyrinėjimo. Vienybei įgyvendinti daug sąlygų turi būti išpildyta, kurios dar nepribrendo. Susitaikymo valandos reikia laukti kantriai. Svarbu tik nenuleisti rankų ir nenustoti rodyti tikrai krikščionišką meilę ir pagarbą atsiskyrusiems broliams. Popiežius primena, kad Susirinkimo tėvai žiūrėtų su pagarba į atsiskyrusių brolių religinę palikimą, kurį mes su jais kartu dalinamės ir kuris buvo užlaikytas ir net gerokai išvystytas.

SU PASAULIU KALBANTI BAŽNYČIA

Ketvirtame savo siekime Susirinkimas nuties tiltą tarp Bažnyčios ir modernaus pasaulio. Nuostabus reiškinys: kai Bažnyčia bando atgaivinti savo vidinį gyvenimą Viešpaties Dvasioje — taip išsiskirdama iš pasaulio — tuo pačiu ji nepamainomai lieka pasauliui gyvybę nešantis įrankis.

Pranašiška šventosios Bažnyčios dovana pasireiškė jau pirmosios sesijos metu, kada Bažnyčios Susirinkimo tėvai jautė norą atidaryti duris ir savo širdis ir paskelbti pasauliui sveikinimo, broliškumo ir vilties žinią, užvesti kalbą su pasauliu. Tai reiškia, kad šį Susirinkimą gaivina visa apimanti artimo meilė, kuri pirma galvoja apie kitus, prieš galvodama apie save — visuotinė Kristaus meilė.

Šv. Tėvas realiai žiūri į dabartinę situaciją. Jis su skaudančia širdimi prisimena kenčiančius dėl tikėjimo: "Ar galime būti akli ir nematyti, jog šiame Susirinkime yra daug tuščių vietų? Kur yra mūsų broliai iš tų kraštų, kuriuose Bažnyčia persekiojama? Kokiose sąlygose atsidūrė religija tuose kraštuose? Skaudu yra tai, ką žinome, ir skaudžiau, ko negalime sužinoti apie Bažnyčios hierarchiją, vienuolius ir vienuoles, ne-

(nukelta į 346 psl.)

I Š P A Ž I N T Y S :

- Kartais nepatenkinančios
- Kartais skubotos
- Visada nepaprastos

Šie pasisakymai vaizdžiai parodo, ko mes siekiame šiuo skyriumi; t. y. leisti asmenims pasisakyti aktualiais — kasdieniškais ir šventadieniškais, teoretiškais ir praktiškais — klausimais tam, kad būtų galima prieiti prie išvados arba (kas atsitinka šiuo atveju) bent prie aiškesnio problemos bei jos paliestų žmonių supratimo.

P. Jonas V. pastato praktišką išpažinties klausimą. Jam atsako Tėv. J. Kidykas, S. J., savu laiku misijas vedęs beveik visose J.A.V. lietuvių parapijose. Gale Tėv. K. Trimakas, S. J. pristato motyvą dvasiniam žvilgsniui.

- **Kodėl kartais nepatenkinančios**

"Laiškuose Lietuviams" skaičiau Tėvo K. Trimako straipsnį "Išpažintis, psichoterapija, pasitaisymas" ("L. L.", 1963, liepa, 224 psl.). Čia noriu pridėti keletą minčių, kurios kilo straipsnį perskaičius.

Ar nebūtų mažiau dvasios įtempimų ir nervų pakrikimų, jei žmonių būtų galima atverti visą savo širdį kunigui per išpažintį? Vienas dažniau, kitas rečiau patenkame į įvairias bėdas, atsiranda labai opių klausimų ir nemalonių reikalų. Taip norisi pasitarti su išmintingu žmogumi ir gauti gerą patarimą. Seniau, Lietuvoje, į kunigus buvo žiūrima kaip į dvasios tėvus, su kuriais galėjai viską aptarti. Ne retas išbūdavo klausykloje po pusvalandį ir ilgiau. Dėl to niekas nesistebėjo ir visi kantriai laukė savo eilės,

nes suprato, jog negalima gauti gerą patarimą per vieną dvi minutes. Bet šičia, kur aš gyvenu, ir, tur būt, kone visose lietuviškose parapijose, kuriose man teko pabuvoti, viskas eina paskubom. Anot žemaičių patarlės: "Duok man, še tau ir — bėk!"

Vienas misijonierius misijų pradžioje pasakė: "Per išpažintį sakykit tik savo nuodėmes. Visa kita kunigui neįdomu, kaip ten kas buvo. Reikia tik save apkalinti". Ar nuodėmklausis neturi padėti žmogui išbristi iš savo nuodėmių? Ar jis neturi būti sielos gydytojas, kaip daktaras — kūno? O kaip kūno gydytojai apklausinėja pacientus, kas skauda, kada pradėjo skaudėti, ką valgė, ką gėrė, kokius darbus dirbo, kaip ilgai ilsisi, ar miega, ir t.t., ir t.t.! Gydytojas turi pažinti žmogaus ligos istoriją bei aplinkybes, nes tik taip tegalima jam

padėti. Ar sielos negalavimuose ne tas pats? Pasakai nuodėmes, gauni atgailą ir išeini šaltas, prislėgtas, jausdamas, kad kunigui nerūpėjo, kodėl tu nusidedi, nerūpėjo padėti surasti priemones nuodėmėms išvengti. Tu sau žinokis! Tada išpažintis tampa našta. O kaip kunigas galės patarti, kaip nurodyti priemones nebenuosidėti, jei nenori pasiklausyti ir pasiteirauti, kokiose aplinkybėse žmogus gyvena, kas jį vargina, kokį turi charakterį, su kokiais žmonėmis susitinka, kokia jo sveikata, palinkimai, ir t.t., ir t.t...? Ar tai gali būti nesvarbu kunigui, kuriam rūpi žmogaus sielos kultūra? Ar gali kunigas duoti žmogui teisingą patarimą, nežinodamas visų svarbesniųjų jo elgesio ir gyvenimo aplinkybių?

Girdėjau iš kelių žmonių, kaip jie skundėsi, jog labai laukę atvažiuojant misijonieriaus, kuriam rengėsi viską išsipasakoti, atverti savo širdis ir sielos gelmes, ir kaip skaudžiai tas misijonierius juos apvylęs, užčiaupdamas jiems burnas savo pasakymu: "Pasakok tik savo nuodėmes. Visa kita man neįdomu". Jei būtų bent pasakęs: "Visa kita nereikalinga nuodėmei atleisti". Ne, "Visa kita man neįdomu!" Rašau tai, nesmerk-

damas minėtą misijonierių ir į jį panašius kunigus, bet tik išdėstydamas faktus ir norėdamas paaiškinti. Juk, galų gale, kunigai eina klausyklon ne "įdomybių" klausyti, ne kaip automatai nuodėmes atleidinėti už vieną kitą "Sveikamariją", bet padėti nusidėjėliui išbristi iš nuodėmių. Argi tai galima padaryti per porą minučių? Ar tokios išpažintys nevirsta tuščiu mechanišku šablonu, grynų formališkumu, ir ar tenka stebėtis, kad ir po daugelio metų nusidėjėlis nepasitaiso iš savo nuodėmių?

Mano supratimu, kunigui reiktų tik džiaugtis, kad žmogus parodo tiek pasitikėjimo, kad bando atverti visą savo sielą ir priimti jo nurodymus. Ar jis nepagalvoja, kad, sykį užčiaupus žmogui burną, tas gali niekada daugiau nebeateiti išpažinties? Kur turi eiti vaikai pasitarti ir pasiguosti, jei jų nenori išklausti tėvas ir motina? Šiuo atveju vaikas dar galėtų rasti bent kunigą. Tačiau kai ir kunigai "nebeturi laiko" ar nenori kantriai pasiklausyti, tai kur tada eiti? Kam tada patikėti savo sielos vargus? Tada ir katalikui belieka šauktis psichiatro pagalbos, kuri iš tolo negali prilygti kunigo pagalbai (į psi-

chiatrą paprastai kreipiamasi tik protinio susirgimo atveju, kada jo pagalba sveikatai atstatyti dažniausiai ne tik prilygsta, bet ir prašoka kunigo pagalbą; tikimės, kad neužilgo kompetentingas psichologas mūsų žurnale nagrinės šią temą: "Psichoterapija ar kunigo dvasinė-religinė pagalba" — Red.).

Baigdamas dar kartą prašau suprasti, kad tai rašau ne kritikuoti norėdamas, ne priekabių ieškodamas, o trokšdamas atkreipti gerbiamųjų kunigų dėmesį į tikrai rimtą reikalą.

Jus gerbiąs

Jonas V.

• Kodėl kartais skubotos

Ne Tamsta pirmas skundžiatės, jog nebegalima rasti gero dvasios vado, kuris mielai išklaustų visą žmogaus sielos istoriją ir jam padėtų kilti, tobulėti. Šv. Teresė Didžioji turi šiuo klausimu daug skaudesnių eilučių, negu Tamstos parašytosios. Jos veikalai yra atspausdinti su vyskupų aprobatomis, tad Bažnyčios autoritetai nesibijo leisti iškelti pasitaikančius rimtus net ir dvasiškių trūkumus. Kitas klausimas yra, kaip tai pataisyti.

Nemanau, kad nors vienas kunigas norėtų "užčiaupti" nusidėjėliui burną. Manau, jog kiekvienas kunigas jaučiasi labai pagerbtas, kai žmogus patiki jam intymiausias savo gyvenimo problemas, kurių nepatikėtų nė artimiausiam savo draugui. Tai kodėl kai kurie jų taip stipriai pabrėžia ko trumpiausiai sakyti tik savo nuodėmes? Negaliu į tai atsakyti už visus kunigus. Iš savo patyrimo galiu štai ką pasakyti:

1. Tur būt, kiekvienoje parapijoje pasitaiko tam tikras skaičius žmonių, kurie kiekvienam kunigui, per kiekvieną išpažintį nori išpasakoti visų savo giminių ir kaimynų istorijas, kurios, tiesa sakant, neturi nieko bendro su išpažintimi. Vieni jų yra paprasčiausi plepiai. Kiti nebuvo išmokyti, kaip atlikti išpažintį. Treti yra taip vadinami skrupulatai, kurie vis bijo, kad jų išpažintys bus negeros, jei nepasakys kunigui viską, kas ateina jų galvon. Nors ir 10 kartų per dieną jie eitų išpažinties, vistiek jiems atrodytų, kad ne viską pasakė, kad kunigas jų nesuprato ar nenorėjo suprasti. Tokius dalykus žinodamas, misijonierius ir galėjo įspėti žmones sakyti *tik savo* nuodė-

*IŠPAŽINTIS yra tiek pajėgi, kiek yra pajėgus Dievas ir žmogus.
Ji yra tiek pajėgi atleisti, kiek Dievas atleidžia;
tiek pataisyti, kiek žmogus pasitaiso.*

Dievui atleidžiant, žmogus gali tik nekliudyti.

Žmogui pasitaisant, Dievas gali tik padėti.

mes, o kitais nesirūpinti, ir už tai jo negalima papeikti; tik, gal būt, galėjo kaip nors tai švelniau pasakyti. Bet kas mūsų visada pasakome taip, kaip būtų geriausia?

2. Išpažintyje skirtini du dalykai: tai, kas reikalinga nuodėmei atleisti, ir tai, kas naudinga sielovadai, t. y. padėti žmogui nusikratyti nuodėmių ir vesti tobulesnį gyvenimą. Parapijose vykstančių misijų tikslas yra padėti žmonėms geriau suprasti nuodėmės baisumą sužadinti gerą gailestį ir atlikti gerą išpažintį. Jos nėra skiriamos tobulybei mokytį. Kadangi per misijas išpažinties eina daugiau tų, kurie tik sykį ar du per metus tepasirodo prie klausyklos, kadangi išpažinčių yra daug daugiau negu šeštadieniais ir sekmadieniais, tai misijonierius nespėtų išklausti visų norinčiųjų, jei leistų visiems kalbėti, kiek tik jie nori. Todėl ir prašo trumpai ir aiškiai pasakyti savo nuodėmes, kiek reikia atleidimui gauti. Leidžiant žmogui užtrukti klausykloje 5, 10, 15 ar daugiau minučių, kiti laukiantieji ima nerimauti ir net bėgti nuo klausyklos, nes mano, jog misijonierius yra labai griežtas. Pats reikalas verčia misijonierių negaišinti žmonių laiko.

3. Tiems, kurie turi rimtesnių sielos problemų, kurie nori gauti ypatingų kunigo

nurodymų, kaip kovoti su savo nuodėmėmis ir silpnybėmis, kaip gyventi tobulesnį ir šventesnę krikščionišką gyvenimą, patarčiau susitarti su misijonierium ir ateiti išpažinties tuo metu, kai mažai tėra žmonių bažnyčioje. Tektų pasakyti kunigui, jog turite svarbiais reikalais pasitarti, kad nenorite sulaukyti žmonių prie klausyklos ir todėl prašote

skirti kitą laiką. Arba galima eiti klausyklon vienam iš paskutinių ir tuojau išpėti kunigą, jog norite gauti iš jo ypatingos pagalbos, ne vien išpažintį atlikti. Vargiai rasite misijonierių ar kunigą, kurs, tai žinodamas, "užčiauptų" jums bumą. Dar geriau būtų tokiems dalyvauti uždaroje 3 dienų rekolekcijose.

4. Panašus dalykas pasakytinas ir apie parapijų kunigus. Daugumoje parapijų Amerikoje ir Kanadoje išpažintys teklausomos tik penktadienio rytą ir šeštadienį po pietų bei vakare. Kai penktadienio rytais jų nėra daugiausia, tai šeštadieniais, ypač didelėse parapijose, būna gana daug. Skiriant tik 2 minutes vienai išpažinčiai (kaip vidurkį), kiek valandų reikėtų sėdėti klausykloje, turint 100, ar daugiau išpažinčių? Kiek žmonių norės taip ilgai laukti savo eilės?

Lietuvos gyvenimas ėjo daug lėtesniu žingsniu. Buvo kitos darbo sąlygos, todėl, bent didžiuosiuose miestuose, kad ir Kaune, žmonės galėjo ateiti bažnyčion kada norėjo, ar rytą, ar vakarą. Ilgos eilės susitvenkdavo tiktai prieš didesnes šventes. Ar daug žmonių galėtų čia ateiti bažnyčion bet kurį savaitės vaka-

*Abiejų partnerių norams ir pajėgoms esant nelygiems,
išpažinties rezultatai dažnai yra tokie;
daug atleidžiama, bet mažai pasitaisoma.*

*Žmogiškasis ribotumas nulenkia žemyn žmogaus galvą.
Tik dieviškasis atleidumas ją aukščiau pakelia.*

rą? Dar sunkiau rytais, kai reikia skubintis darban. Vakarais čia vyksta įvairūs susirinkimai ir posėdžiai, kur gana dažnai ir kunigams reikia dalyvauti.

Visa tai išdėsčiau ne tam, kad pateisinčiau kunigų skubotumą, ar kad mūsų dabartinė bažnytinė tvarka būtų šimtu procentų gera. Tik norėjau atkreipti Tamsos dėmesį į tas aplinkybes, kurios kartais verčia kunigus skubotai klausyti išpažinčių.

J. Kidykas, S. J.

• Kodėl visada nepaprastos

Atgailos sakramente dalyvauja trys asmenys: žmogus, kunigas ir Dievas. Žmogus atsiprašo. Kunigas tarpininkauja. Dievas atleidžia. Savo straipsnyje "Išpažintis, psichoterapija, pasitaisymas" ("L. L." 1963, 7 nr.) paliečiau tik pirmąjį, pabrėždamas asmenišką pasitaisymo svarbą. Ponas Jonas V. atkreipė dėmesį į antrąjį, būtent, kunigo reikšmę — ne atleidime, bet sielovadoje. Tėvas Kidykas nusakė išorines priežastis, kodėl kartais kunigai turi skubotai išpažintis klausyti, ir

nurodė išeitį, kaip ir kada būtų galima ilgesnę išpažintį atlikti ar patarimą gauti. Aš noriu pridėti vieną pastabą apie trečiąją svarbiausią tikrovę, iš kurios abu pirmieji gauna savo reikšmę bei prasmę.

Išpažintyse dažniausiai pasakomos pilkos, kasdieninės nuodėmės, plaukiančios ne tiek iš blogos valios, kiek iš žmogiškos silpnybės. Čia kaip tik yra pavojus ir išpažintojui, ir kunigui: išpažintojui — tai laikyti neišvengiama, todėl nevengti; kunigui — įprasta, todėl paprasta. O tikrai, kiekvienos išpažinties metu įvyksta kažkas nepaprasto — Dievas atleidžia. Į tai labiausiai mūsų dėmesys turi krypti.

Neneigiu kunigo laikysenos ar patarimų svarbos: priešingai, pabrėžiu: žmogui subjektyviai — kiek tai liečia jo asmenišką nusistatymą — tai gali dažnai turėti daugiau reikšmės negu pats nuodėmių atleidimas. Kunigas, būdamas tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus, atstovauja (tiesa, labai ribotai) Dievą. Jo reagavimas — jo rūpestingumas arba nerūpestingumas — palieka žmogui įspūdį. Vos prieš kelias dienas gavau vieno jaunimą auklėjančio asmens laišką, kuriame rašoma: "Kiek teko kalbėtis su

mergaitėmis, tai didžiausios įtakos visoms padaro, tiek teigiamos, tiek neigiamos, tai kunigai išpažinties metu". Toji įtaka jaučiama ir visų kitų. Tad kunigo reikšmė išpažintyje yra labai didelė. Tačiau iš kur tos dvasios kunigas sems? Tiktai iš tikėjimo, kad išpažintyje įvyksta didelė paslaptis — žmogus sugrįžta pas Dievą ir Dievas jam atleidžia. Iš to kyla pagarba žmogui, pagarba sakramento iškilmingam momentui, garbė pačiam Dievui. Iš to seka pastangos žmogų suprasti (pasinaudojant ir asketinėmis, ir psichologinėmis žiniomis) ir noras jam padėti.

Bet taip pat ir išpažintojas, ne tik kunigas, turi tą tikrovę pergyventi. Tada, supratęs, kad Dievui rūpi, kad Jis atleidžia, nereikės niekada (net ir kunigo neįsklausytam) po r a m y b ė s ir susitaikymo sakramento jaustis, jog, kaip p. Jonas V. sako, "išeini šaltas, prislėgtas, jausdamas, kad kunigui nerūpėjo..." Tada ir jo paties pasitaisymo pastangos bus kur kas sėkmingesnės.

Tik žiūrėdami į atleidžiančio Dievo tikrovę, ir kunigas padėdamas, ir išpažintojas pasinaudodamas išgyvens šio atgailos sakramento pilnumą.

K. Trimakas, S. J.

KUNIGAS KARO SUKURY

XVI

KELIONĖS Į PIETŲ ITALIJĄ

Važinėdamas tarp Romos ir Cesano, girdėjau iš įvairių šaltinių, kad visi "Gustavo linijos" miestai sugriauti ir kad tenai gyvenimas neįmanomas. Kadangi Cesano stovyklos pabėgėlių dauguma buvo kilusi iš tos garsiosios karo linijos, nutariau pats ją apžiūrėti ir, sugrįžęs atgal į stovyklą, papasakoti pabėgėliams, kaip iš tiesų atrodo jų tėviškė. Tą planą galėjau įvykdyti rugsėjo mėnesio pradžioje, lydėdamas pabėgėlius iš Romos į Neapolį.

Pirmoji mano kelionė į Pietų Italiją buvo be didesnių nuotykių. Cisternos mieste, kur prieš karą gyveno 5000 - 6000 žmonių, radau tik 4 šeimas. Lipdamas per griuvėsius, vargais negalais radau taip pat pastato dalį, kurioje gyveno buvęs sandėlio vedėjas Nonne Lucca. Jis man plačiai papasakojo, kas dedasi mieste ir apylinkėse. Tikrai, gyvenimas stovykloje buvo saugesnis negu "Gustavo linijoje".

Važiuojant toliau, prieš Terraciną kažkas pasibeldė į sunkvežimio kabiną. Liepiau šoferiui sustabdyti mašiną, o pats iššokau pasižiūrėti, ko kam trūksta. Tuo pačiu metu iš sunkvežimio iššoko gražiai apsirengęs vyras ir prisistatė kaip pulkininkas toks ir toks. Gana erzliu ir arogantišku tonu jis pradėjo mane peikti, kad aš, girdėdamas jo šunelio cypimą, nesustabdžiau sunkvežimio. Paskui šiek tiek ramesniu balsu paklausė, kur būtų galima palakinti jo šunelį.

Nors kelionės smulkmenas buvau iš anksto gerokai pergalvojęs, bet turėjau prisipažinti, kad nenumačiau, kur būtų galima lakinti šunis. Todėl paprašiau pulkininko sėsti į sunkvežimį ir palaukti, kol privažiuosime Terraciną. Gal tenai rasime vandens ne tik jo šuniui, bet ir pabėgėliams. Bet pulkininkui to neužteko. Jis pradėjo kritikuoti mūsų komisijos organizaciją, lyg norėdamas mane išprovokuoti.

SUVAŽIAVIMO SIEKIMAI (iš 341 psl)
suskaičiuojamus Mūsų vaikus, kurie gąsdinami, persekiojami, skriaudžiami, engiami dėl jų ištikimybės Kristui ir Bažnyčiai". Popiežius ragina visus, kurie atsakingi dėl tikinčiųjų kančios, garbingai atsisakyti šios nepagrįstos neapykantos prieš katalikų religiją; patys katalikai turi būti laikomi darbščiais ir garbingais visuomenės nariais. Kreipdamasis į katalikus, kurie kenčia dėl tikėjimo, šv. Tėvas prašo jiems ypatingos Dievo palaimos.

Atizmas ir materializmas yra kitos mūsų laikų blogybės, kurios persunkia dalį žmonijos ir neša su savim intelektualinį, doro-
vinį ar socialinį pakrikimą. Kai šiandien griežtieji mokslai žengia į priekį, tai Dievo

pažinimas temsta ir taip žmogaus širdis grimsta į tuštumą, liūdesį ir nusiminimą.

Į mūsų laikus bei jų įvairias ir dažnai prieštaraujančias apreiškas popiežius ir Bažnyčios Susirinkimo tėvai žiūri su švelnumu ir siūlo šių dienų žmonėms draugišką, išganingą ir viltingą Kristaus žodį: "Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį pasaulio teisti, bet kad pasaulis per Jį būtų išgelbėtas" (Jon. 3:17).

Bažnyčia su ypatinga meile ir rupestin-gumu žiūri į vargšus, neturtingus, kenčiančius, liūdinčius. Bet ji meta savo žvilgsnį ir už krikščioniškų horizontų, nes, Evangelijos duotomis teisėmis, jai priklauso visa žmonija. Ji žiūri į kultūros ir mokslo žmones, mokslininkus ir menininkus. Šiuos ji irgi

— Mielas pulkininke, — tariau nuolankiai karininkui, — jūs be reikalo kritikuojate Vatikano komisiją, nes mes darome, kas tik įmanoma. Šitie sunkvežimiai, kad ir nepatogūs, yra beveik vienintelė susisiektimo priemonė tarp Romos ir Neapolio. Aš pats, kad ir svetimtautis, taip pat stengiaus jums, italams, padėti. Pirma buvau kapelionu ir komandantu Cesano stovyklos, o dabar stengiuos karo pabėgėlius nugabenti į jų tėviškę. Iš jūsų drabužių, kalbos tono ir kritikos spėju, kad jūs nesate karo pabėgėlis. Kaip ten bebūtų, sėskite į sunkvežimį ir važiuojame toliau. Nevarginkime savo kalba kitų pabėgėlių.

Karininkas truputį aprimo ir šiurkščiu balsu paklausė, kada aš buvau stovyklos komendantu.

— Ogi tada, kada jūs, karininkai, slapstėtės klebonijose ir vienuolynuose. Taigi, matote kokia keista gyvenimo ironija. Esant vokiečiams Romoje, jūs, karininkai, sugužėjote į vienuolynus, o mes, vienuoliai, turė-

jome eiti mums svetimas pareigas. Bet mes nuklydome nuo temos. Jei neklystu, esame netoli Terracinos ir gal ten rasime vandens jūsų šuneliui.

Pulkininkas nurimo, sumurmėjo keletą žodžių lyg atsiprašydamas ir įlipo į sunkvežimį. Įlipau ir aš. Važiuodamas į Terraciną, mąsčiau apie fašizmo išauklėtus karininkus. Jų pažinau jau kokį tuziną.

Terracinoje sustojome valandą, pamankštinome sustingusias kojas, atsigėrėme ir vėl leidomės į kelionę.

Iš Romos išvažiavau apie 5 valandą po pietų, o Neapolyje atsidūriau 10 valandą ryto. Taigi, 223 kilometrų kelionę atlikau per 17 valandų. Lėto važiavimo rekordą pastaciau vėliau, kai teko važiuoti anglių dujomis varomais sunkvežimiais. Tuokart tą patį kelią suvažinėju per 26 valandas.

Sugrįžęs į Cesaną, papasakojau pabėgėliams, kaip atrodo jų tėviškė, ir patariau pasilikti stovykloje. Daugumas manęs paklausė ir išsaugojo bent gyvybę. Kiti, per-

labai gerbia ir nori priimti jų patirties vaisius, sustiprinti jų intelektualinį gyvenimą, apginti jų laisvę ir leisti jų pavargusiai dvasiai džiaugtis dieviško žodžio ir malonės šviesa. Ji žiūri į darbininkus, jų asmens ir darbo kilnumą, jų teisėtus lūkesčius, į socialinio pagerinimo ir vidinio pakilimo trūkumą.

Bažnyčia tiesia tiltą į visą pasaulį ir skelbia visiems Gerąją Naujieną: naujoms jaunimo kartoms, trokštančioms gyventi ir pozityviai reikštis; naujoms tautoms, pradedančioms nepriklausomai kurti savo civilinę organizaciją; daugybei vyrų ir moterų, kurie jaučiasi atskirti sudrumstoje draugijoje, kuri neturi žodžio jų dvasiai. Visiems Bažnyčia skelbia išganymo ir vilties naujieną,

nes Dievas nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pažintų tiesą (žiūrėk 1 Tim. 2:4).

Paminėjome prabėgomis Visuotinio Susirinkimo siekimus. Turime pripažinti, kad šiame Susirinkime reikia skaičiuotis ir su žmogaus nerangumu, nenoru keisti savo įprastus kelius, pasitenkinimu tuo, kas yra. Kada susirenka virš 2.000 Bažnyčios tėvų, sunku iš anksto nusakyti, kuria kryptimi jie eis. Neužmirškime šiame Susirinkime ir šv. Dvasios nelauktų staigmenų. Pats Susirinkimo sušaukimas buvo staigmena. Kas vyko pirmosios sesijos metu, daugeliui irgi buvo staigmena. Šiame Susirinkime, tur būt, dar labiau pasitvirtins Kristaus žodžiai: "Vėjas pučia, kur nori; girdi jo ūžimą, bet nežinai, iš kur jis ateina ar kur eina..."

anksti sugrižę į tėviškę, žuvo nuo minų, bombų ir granatų. Dar kitus sugriebė maliarija.

Išgabenti visus karo pabėgėlius sunkvežimiais buvo neįmanoma, nes sunkvežimių buvo mažai ir tie patys išklibę. Todėl popiežiaus komisija paprašė sąjungininkų traukinio, kad vienu kartu būtų galima išvežti bent 1.000 pabėgėlių. 1944 m. rugsėjo 30 dieną man teko lydėti traukinį, vežantį į Kalabriją ir Siciliją 1.300 pabėgėlių.

Mūsų traukinys turėjo du keleivinius ir 31 prekinį vagoną. Todėl kiekviename vagone reikėjo sutalpinti virš 40 žmonių ir jų lagaminą. Kelionė galėjo tęstis 4-7 dienas. Maisto turėjome gauti vieną kartą į dieną įvairiose stotyse, kurioms iš anksto reikėjo pranešti. Man, traukinio vadovui, buvo duoti 7 policininkai kaip pagalbininkai.

Italai yra gyvo būdo žmonės ir nemaži individualistai. Todėl sutalpinti po 40-45 žmones į vieną vagoną nebuvo lengva. Bet per porą valandų visus sutalpinau ir pranešiau konduktoriams, kad galima važiuoti. Nudžiugau pamatęs, kad konduktoriai yra amerikiečiai. Jais galėjau pilnai pasitikėti. Nedelsdami, iš stoties jie išriedėjo apie 5 val. vakaro.

Sustojęs Cassino stotyje, pamačiau, kaip iš tiesų atrodo "Gustavo linija". Iš garsaus Montecassino vienuolyno buvo telikęs tik griuvėsių kalnas. Pats Cassino miestas atrodė visiškai sugriautas, o geležinkelio stotis buvo taip suldyginta su žeme, kad sunku buvo atpažinti, kur iš tiesų stovėjo pastatai. Geležinkeliečiai gyveno viename vagone ir prašė mane, kad atsiųsčiau vaistų pirmajai pagalbai. Mat, dažnai pasitaikydavo, kad apylinkėje sprogdavo minos ir žmonės mirdavo netekę kraujo. Po vienerių metų pats buvau tokio įvykio liudytojas.

Gerokai sutemus pasiekėme Kapuos miestą, kur amerikiečiai konduktoriai perdavė traukini italų geležinkeliečiams. Kol pasiekėme Kasertą, atėjo vidurnaktis. Čia prasidėjo eilė nuotykių, kuriuos noriu trumpai paminėti.

Pirmas įvykis buvo tas, kad stotyje nieko neįvyko. Mūsų traukinys stovėjo kaip prirakintas ir nesimatė jokio ženklų, kad jis

kada nors pajudės iš vietos. Palaukęs kantriai porą valandų, nuėjau pas stoties viršininką pasiteirauti, kodėl mes nejudame iš vietos. Gavau atsakymą, kad traukinys gali pajudėti kiekvienu momentu. Taigi, pagal stoties viršininką, reikia turėti truputį kantrybės ir viskas klosis gerai.

Žodis "pazienza" — kantrybė — yra magiška formulė, kuria Italijoje rišamos beveik visos problemos. Jei žmogus kreipiasi į valdžios įstaigas bet koku reikalu ir po metų ar kitų negauna jokio atsakymo, tuokart valdininkas besiteiraujančiam atsakys, kad reikia kantrybės. Jei sutartu laiku nebus atliktas sutartas darbas, ir vėl išgirsi "pazienza". Jei nustatytu laiku nueisi į kokį nors posėdį ar pasitarimą ir nerasi jokio žmogaus, tuokart pats gali sakyti sau "pazienza".

Deja, veždamas 1.300 alkanų karo pabėgėlių neturėjau užtektinai kantrybės ir išaušus vėl nuėjau pas stoties viršininką. Šį kartą jis man pasakė, kad Neapolio stotis užkimšta traukiniais ir mums teks kantriai laukti 2 — 5 dienas.

Gavęs tokį atsakymą, kaip apkvaišęs išėjau iš stoties pastato ir pradėjau galvoti, ką daryti. Nebeatsimenu, kaip ilgai galvojau, bet šį tą sugalvojau. Sugalvojęs vėl leidas pas stoties viršininką. Pakeliui sutikau simpatingą žmogų. Jis sakėsi esąs geležinkelių inspektorius ir pasisiūlė man padėti.

— Sakyk, pone inspektoriau, — paklausiau jo, — ar negalima kaip nors aplenkti Neapolį ir kitu keliu pasiekti Kalabriją?

— Žinoma, kad galima, — atsakė inspektorius. — Palaukite, kunige, kol pasiimsiu inspektoriaus kepurę, ir pamatysite, kad traukinys tuojau pajudės.

Deja, traukinys nejudėjo. Matyt, mums abiems dar trūko "pazienza". Kaip ten bebūtų, po 2 ar 3 valandų mes dar tebebuvo stotyje. O kai su inspektorių vėl nuėjome pas stoties viršininką, jis mums pasakė, kad prakiuręs lokomotyvas. Pataisyti bus galima gal per 3 ar 6 valandas.

— Bet ar neturite kito lokomotyvo? — paklausiau viršininko.

— Žinoma, kad turime, — atsakė jis man pasididžiuodamas.

— Tai duokite man gerą lokomotyvą, o šitą pasitaisykite. Jei negalite duoti lokomotyvo, tai parūpinkite 1.300 žmonėms maisto. Jie dar nevalgę nuo vakar dienos.

Stoties viršininkas sukrutėjo savo kėdėje, davė įsakymą prijungti gerą lokomotyvą ir pradėjo skambinti kitoms stotims, pra-

nešdamas, kad mes greit atvažiuosime. Po pusės valandos mes apleidome Kasertą.

Salerno mieste mus sulaikė sąjungininkų policija. Nežinodamas, kas atsitiko, išlipau iš vagono irėjau pagal traukinį. Po poros minučių mane sustabdė ginkluotas amerikietis ir liepė lipti į traukinį. Aš apsisukau irėjau į savo vagoną. Kareivis šuktelėjo itališkai, kad tuojau lipčiau į traukinį. Kitaip jis turėsiąs šauti.

— Matote, kad einu į savo vagoną, — tariau kareiviui, — o kai įlipsiu, galėsite šauti.

Kareivis gražiai nusijuokė ir nieko daugiau nesakė.

Cava dei Tirreni stotyje gavome valgyti. Gerą "pasta asciutta" mums paruošė benediktinai vienuoliai su katalikų akcijos na-

riais. Tai buvo vienintelis kartas, kada galėjome užkasti.

Iš St. Eufemia stoties mūsų traukinys pasuko į Jonijos jūros pusę, nes prie Viduržemio jūros buvo sugriauti keli tiltai. Pačioje St. Eufemia stotyje turėjau daug vargo su viena astma sergančia moterimi, kuri vos nenumirė. Jos laimei pasisekė rasti paslaugų gydytoją, kuris jai galėjo padėti.

Catanzaro mieste turėjome gauti valgyti antrą kartą, bet, nepaisant, jog pranešėme keletą valandų anksčiau, nieko nebuvo paruošta. Taip ir išvažiavome nevalgę. Prieš išvažiudamas burmistrai pasakiau maždaug tokio turinio pamokslą: "Jei su karo pabėgėliais taip būtų pasielgę vokiečiai ar anglai, tai galėčiau suprasti. Bet jūsų elgesio aš nesuprantu, o Romoj papasakosiu, kam reikia, koks buvo "vaišingas" Catanzaro burmistras".

Nesudėjęs akių dvi naktis iš eilės, trečią naktį nutariau numigti. Todėl policijai perdaviau pabėgėlių sąrašus ir paprašiau pranešti visiems, pro kokias stotis pravažiuosime.

Numigti galėjau 2 valandas, sėdėdamas ant kieto suolo. Būčiau miegojęs ilgiau, bet kažkas man pranešė, kad vagys slankioja apie keleivinius vagonus ir jau bandė ką apiplėšti. Vagys atėmė man miegą. Tačiau, kad ir trumpai temiegojau, daiktai ir žmonės man jau nebeatrodė kaip stikliniai.

Paryčiais, apvažiavę visą Italijos "batą", atsidūrėme netoli Reggio Calabria. Iš vienos mažos stotelės paskambinau pabėgėlių globos centrui, kad netrukus atvažiuosiu į Reggio Calabria. Valdininkai labai nustebo, kad taip greitai atvykau, ir paprašė mane palaukti stotelėje. Palaukti sutikau, bet paprašiau, kad tuojau atvyktų pas mane ir perimtų pabėgėlių traukinį. Jie taip ir padarė.

Reggio Calabria pasiekiau rekordiniu greičiu per dvi dienas su puse. Atsikvėpęs porą dienų pas Tėvus Jėzusitus, įvairiomis susisiekimo priemonėmis grįžau į Romą. Grįždamas turėjau tiek įdomiu nuotykių, kad jų užtektų atskiram skyriui. Grįžau gyvas, bet taip išvargęs, kad kelias dienas negalėjau atsiplėšti nuo lovos.

Spalio 25 dieną vėl išsirengiau ilgesnei kelionei. Šį kartą turėjau palydėti į Sardiniją 200 pabėgėlių, jų tarpe ir vieną vyskupą. Iš Neapolio išplaukėme karo laivu, vardu Montecuculli. Ši kelionė mane išvargino mažiau negu ankstyvesnioji. Laive gavau valgyti, bet miegoti negalėjau. Niekas nepasiūlė man ramesnio kampelio, o laivo kapitonas mane visiškai ignoravo. Vėliau girdėjau, kad jis ignoravo ir kitus kunigus, pabėgėlių palydovus.

Lapkričio 12 dieną tuo pačiu laivu vėl plaukiau į Sardiniją. Grįždamas į Neapolį, nemažai turėjau vargo su 150 ar 200 kalinių. Jie grįžo namo, atsėdėję kalėjime nuo 20 iki 30 metų. Vienas kalinys mirė pakeičiui, beveik pačiame Neapolio uoste.

Išlipęs iš laivo, ėjau laikyti Mišių ir sutikau kapitoną Frank J. Jannuzzelli, Amerikos italą, dirbantį uosto saugume. Iš jo gaudavau leidimą vykti karo laivu į Sardiniją ir visokeriopą pagalbą Neapolyje. Dabar jis man pranešė, kad netoli geležinkelio stoties yra keli šimtai karo pabėgėlių, vykstančių iš Romos į Siciliją. Jis negalįs suprasti, kodėl popiežiaus komisija neatsiuntė jokio palydovo, kaip būdavo daroma iki šiol. Ar aš negalėčiau palydėti jų į Siciliją?

Nors buvau labai pavargęs, bet sutikau. Gavęs reikalingus popierius, pradėjau vežti pabėgėlius į uostą Jannuzzelli atsiųstais sunkvežimiais. Kol visus suvežiau, atėjo 4 val. po pietų. Tą rytą suvalgiau tik 100 gramų riešutų. Pasisveikinęs su laivo kapitonu, viceadmirolu Tallarigo ir gavęs kabiną, kritau į lovą, kaip negyvas.

Po kelių minučių mane aplankė laivo kapelionas. Iš mano pasakojimo jis suprato, kad buvau dar nevalgęs. Jis atnešė man nemažą kepaluką duonos ir lėkštę makaronų. Bet aš buvau taip pavargęs, kad nutariau dar pagulėti. Praėjus tik kelioms minutėms, į mano kabiną įsmuko koks tai apšepęs karėivis su raudonu kryžiu ant krūtinės. Supratau, kad jis buvo karo kapelionas ir paprašiau prisėsti. Jis atsėdėjo prie stalo ir, nieko man nesakęs, pradėjo valgyti duoną ir makaronus. Nieko jam nesakiau, bet jis, matyt, susiprato ir paklausė, kam priklauso

tas valgis. Sužinojęs makaronų paskirtį, jis atsiprašė ir paliko man apie trečdalį to, ką buvo radęs ant stalo. Valgydamas papasakojo savo odisėją.

Temstant į laivą įkopė vienas mūsų komisijos valdininkas. Iš jo sužinojau, kad laivą turėjo lydėti vienas italas prelatas, mūsų komisijos narys, ir 2 ar 3 civiliniai valdininkai. Bet jie, užuot važiavę sunkvežimiais kartu su pabėgėliais, pasiėmė automobilį, o šis pakeliui sugedo, rodos, 5 kartus. Prelatas, sužinojęs, kad aš esu laive, nuėjo į kunigų viešbutį pasilsėti. Bet aš tą pačią naktį pasiekiau prelatą ir su juo šnektelėjau ne prelatiškai. Jis šyptelėjo ir man atsakė įprastu magišku žodžiu "pazienza". Kitą dieną jis mane numalšino garsiaame Zi Teresa restorane.

Gruodžio 1 dieną į Neapolį atvežiau vėl apie 200 pabėgėlių. Grįždamas namo, parsivežiau 200 centnerių bulvių. Jas nupirkau garsiaame Herculano mieste, dabar vadinamam Resina, kuris kartu su Pompėja buvo užverstas lava per garsų Vezuvičiaus išsiveržimą 79 metais. Mat, Tėvas Faller buvo susitaręs su sąjungininkais ir italais, kad kiekvienas mūsų sunkvežimis, grįždamas į Romą, gali atvežti maisto produktų badaujantiems romėnams. Ta privilegija pasinaudojome beveik kiekvieną kartą, kada veždavome pabėgėlius į Pietų Italiją. Dar prieš Kalėdas iš Apulijos parvežiau apie 300 centnerių vyno ir išgyvenau sunkvežimyje apie 8 dienas.

Prieš Naujus Metus norėjau atsisveikinti su popiežiaus komisija, nes man atrodė, kad mano uždavinys baigtas. Cesano stovykloje beliko tik apie 1.500 pabėgėlių, o palydėti pabėgėlius iš Romos į Pietų Italiją galėjo bet kas. Tačiau komisijos pirmininkas ir Tėvas Faller buvo kitos nuomonės ir numatė man kitą darbą.

Tas naujas darbas buvo taip pat įdomus, sunkus ir atsakingas. Prie pagrindinio darbo prisidėjo dar kiti šalutiniai darbai. Jie mane taip pririšo prie Italijos ir Vatikano, kad tik po 7 metų galėjau persiskirti su popiežiaus komisija bei mieliais bendradarbiais.

MEILĖ, ŽINOJIMAS, GROŽIS

JONAS MIŠKINIS

Iš spalio mėn. numerio tilpusio P. Alšėno ir šio J. Miškinio straipsnių atrodo, kad vyrai pripažįsta moterims svarbesnę rolę šeimoje — ne vien auklėjimo srityje, bet gal ir sugyvenime. Kažin ar ir moterys su tuo sutinka? Kažin kokį vaidmenį atlieka vyrai, padėdami moterims jų uždavinius išpildyti?

Dabar kultūringasis pasaulis mato, kad greta mokslo ir civilizacijos įsiviešpatavo dvasios menkystė. Po antrojo pasaulinio karo daugelis tautų lyg neįstengia išlaikyti savo tradicijų, tautos sukurtų įstatymų bei papročių, ir dėl to daug kur susvyravo savigarbą bei padorumas. Psichologai, auklėtojai, dvasiškai ieško kelių ir būdų išgelbėti žmoniją iš šito blogio. Vienaip ar kitaip visi prieina tos pačios išvados, kad žmonijos išgelbėjime svarbiausias vaidmuo tenka moteriai — šeimos motinai.

Jau po pirmojo pasaulinio karo garsusis pasaulio taikos skelbėjas prof. M. Rerichas kreipėsi į moteris, sakdamas: "Tegul dabar moteris — pasaulio motina iškelia dvasinę vėliavą su įrašu: Meilė, Žinojimas, Grožis".

Jeigu šiandien moterys, jaunos ir senos motinos, suprastų *meilės* paskirtį bei galybę, jeigu jos noriai pasišvęstų įkvėpti meilę savo vaikams ir ją ugdyti artimui bei visai aplinkai, tai būtų užkirstas kelias veržtis į šeimą ir į visuomenę visokioms šių laikų blogybėms. Juk moteriai yra labiausiai suprantama meilė. Jos meilė yra neišmatuojama tiek džiaugsme, tiek skausme.

Moteriai reikalingas ir *žinojimas*, mokslas. Iš tikrųjų, moteris daug ir žino. Ji tvarko namus, verda, skalbia, siuva, augina kūdikius ir yra pirmoji jų mokytoja. Ji išmoko

kūdikį tarti pirmuosius gimtosios kalbos žodžius, išmoko jį mylėti Dievą, artimą, gamtą, visą pasaulį.

Moteris — motina turi būti ne tik gera šeiminkė, bet ir gera auklėtoja. Ji turi gerai suprasti aplinką, kurioje gyvena. Ji turi mokėti išbristi iš purvo, į kurį yra įklimpusi žmonija. Ji turi visą savo širdį ir protą pašvęsti žmogaus auklėjimui. Geriausiai šis auklėjimo darbas jai pasiseka meile ir kantrybe.

Be meilės ir žinojimo, moters gyvenime daug vietos turi būti skiriama *grožiui*. Minėtas prof. Rerichas sako: "Išvykime iš savo aplinkos menkystę ir šlykštumą, pasišaukdami į svečius grožį. Iššluokime šiukšles ir voratinklius ne tik iš namų, bet ir iš savo žodžių, minčių bei santykių su žmonėmis, kad dvasiai būtų lengva kvėpuoti. Pagalvokime ne tik apie pietus ir skanius valgius, bet ir apie tai, kad nebūtų dvasiai nuodų. Išmeskite ginčų, pavydų, apkalbų, šmeižtų nuodus ir užleiskime vietą džiaugsmui".

Šiandien mes stovime šeimų pakrikimo akivaizdoje, todėl moteriai tenka dar didesnė pareiga ugdyti šeimos ištikimybę ir kovoti su išsiskyrimais bei pasimetimais. Yra būtina pakelti šių laikų šeimų dorovinį lygį. Gal didžiausias dorovės priešas yra pornografiška spauda. Ji ypač skverbiasi į jaunuo-

KAS, IŠ TIKRO, YRA MEILĖ?

Ne be pagrindo pakeitėme jaunimo skyriaus pavadinimą. Žurnalo pradžioje buvo gvildenamos jaunimo "paslaptys". Todėl skyrius taip ir vadinosi. Mums atrodo, kad jaunystė yra didelis apsisprendimo laikas. Todėl, ši skyrių "Jaunystės kryžkelėmis" pavadinę, stengsimės teisingo apsisprendimo keliu parodyti.

Į tokią kryžkelę jaunuolį pastato ir meilės faktas: ar, vaiku pasiliekančią, bundančią meilę paversti žaislu, ar, dvasia bręstant, ją padaryti savo gyvenimo kūrybine jėga. Šią temą gvildena du iš kun. St. Ylos knygos "Moderni mergaitė" parinkti skyriai. Nors knyga skirta mergaitėms, pagrindinės mintys tinka visiems jaunuoliams.

Redaktorius

Meilė yra didžiausia jėga, kuri žmogų ugdo ir kelia aukštyn. Meilė išlygina žmogaus charakterį. Meilė įtikslina žmogaus gabumus ir išsilavinimą. Meilės reikia ypač tavo asmenybei išsiskleisti.

Tu esi meilės vaikas. Buvai mylima tėvų, mokytojų, draugų. Dabar atėjo laikas, kad pati mylėtum ir neštum meilės vaisių. Tik negalvok apie kūno vaisių. Meilė nėra kūnas. Ji nėra geismas nei lyties trauka. Visi turime juslinę prigimtį ir trauką. Tai mums bendra su juslinėmis būtimis, bet tai nėra meilė.

KAS YRA MEILĖ?

Asmeniškai meilė yra pirmas didelis ir paslaptingas atradimas. Bet ar ji naujai atrandama? Kiti sako, ji ne atrandama, bet pati išbunda ir išbudina žmogų.

Kai tu kalbi apie meilę.

galvoji apie berniuką. Įdomus supuolimas! Atrodo, be berniuko nebūtų ir meilės. Bet ar tai tiesa? Ar tu tik apie jį galvoji, tik jo ilgiesi? Berniukas buvo tik proga, tik nežymus įrankis galvoti apie kažką daugiau ir jausti giliau. Berniukas, lyg saulėtekio spindulėlis, nusmelkė širdį žavesiu, ir atsirado ilgesys, nerimas, kančia. Meilė yra dvasios išbudimas ir atsivėrimas naujai begalybei.

Meilė mums bendra su dvasinėmis būtimis, nes ji turi amžiną šaltinį. Iš meilės sėmė džiaugsmą ir nerimą šimtmečių kartos ir sėms ligi amžių pabaigos. Tu niekad neišsiaiškinsi, kodėl širdis, pabudusi meilei, šaukiasi erdvių ir gelmių.

Tavo meilė nėra tik tavo širdies atradimas ar berniuko širdies atliepimas. Ne! Ji yra išbudęs šūksnis į meilės gelmę, į pačią Meilę. Klausyk, ką sako šveicaras gydytojas Teodoras Bovet

menę. Toji pornografinė ir kriminalinė spauda siūlo laisvą meilę, aprašo šlykščiausius įvykius bei žiaurumus, slopindama jaunimo atsparumą įvairioms blogybėms bei ydoms.

Kai kam atrodo, kad prieš šitą blogybę neįmanoma kovoti ir laimėti. Taip, kova labai sunki, o gal ji bus ir neįmanoma, jeigu pirmose kovos linijose nestovės moteris

— šeimos motina. Jeigu ji nuo mažens tinkamai auklės vaiką, jeigu jam įkvėps tikros meilės sąvoką ir jo sieloje išugdys grožio pajautimą, tai jis taps atsparus ir toms biznierių siūlomoms pagundoms.

Antroji dvidešimtojo amžiaus pusė nepaprastai smarkiai išsiplėtojo, ypatingu galvą išjudino gyvenimo pažangą ir įkinkė į bendrąjį darbą naujas gamtos bei

savo knygoje "Die Ehe" (Moterystė):

— Meilė nėra asmeninis dalykas; nėra kažkokia sukilninta lyties trauka kitam asmeniui. Meilė kyla iš Dievo, tik iš Dievo. Meilė kaip muzika, siunčiama radijo bangomis. Jei siųstuvas tyli, mes nieko negirdime. Kai Dievas, kuris yra Meilė, siunčia savo bangas, mes išgirstame, išbundame ir savotiškai apsvaigstame. Bet ne visi pagauna tikrąją bangą. Tai priklauso nuo žmogaus, kiek jis atsigręžia į Dievą savo tikėjimu ir viltimi.

MEILĖ SKIRTA ŽMOGUI,
NE ŽMONAI

Meilė tam yra duota ir pažadinta, kad mūsų akiratis prasiplėstų, mūsų asmuo persikeistų, mūsų santykis su žmonėmis pasidarytų kilnesnis ir mūsų visas gyvenimas atgimtų iš dvasios. *Meilė pažadina mus veikti.*

nerimti, kankintis, ieškoti, kurti ir taip subręsti pilnesniu žmogumi.

Įsidėmėk! Pradėję mylėti, mes pradedame ir kentėti. Kenčiame ne dėl to, kad mylime. Ir ne dėl to, kad nepajėgiame tobulai mylėti ar būti mylimi. *Kenčiame dėl to, kad nepajėgiame taip tobulėti ir taip bręsti, kaip meilė mus skatina.* Tik mylėdami mes pajuntame, kurie esame netobuli.

Tobulybės viršūnė yra Dievas. "Būkite tobuli, kaip dangaus Tėvas"! Dėl to mūsų nerimas krypsta į Dievą.

— Žmogus be atvangos yra vejamas Dievo meilės, — sako tas pats dr. T. Bovet, — kad galutinai tik Jame galėtų nurimti.

O kaip su berniuku? Mylėdama jį, tu nei jauti nei galvoji apie Dievą. Atrodo, ne Dievas, o berniukas tėra visas minčių, ilgesio, nerimo centras. Daug kas taip žiūri į meilę; žiūri artimiausio meilės taško.

Dar esi jauna ir tavo meilė tėra pradinė. Meilės gelmė tau dar svetima.

— Dievas leido vyrą ir moterį, kad tarp jų įsiterptų meilė, — sako dr. T. Bovet.

— Meilė juos trauks vienas prie kito ir niekad jų pilnai nepatenkins, kad abu kartu ilgėtųsi Dievo ir bėgtų prie Jo. Dievas veda vyrą ir moterį į tobulybę, kuri glūdi Jame.

Protestanto gydytojo mintis nuostabiai sutapo su katalikų vyskupo Fulton J. Sheen žodžiais. Ar ne panašiai kalba šis savo knygoje "Three to Get Married"? Vyskupas Sheen sako:

— Yra trys, kurie sudaro meilę danguje: Dievas Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia. Yra trys, kurie sukūrė meilę žemei: Dievas, žmogus ir Marija, per kurią Dievas tapo žmogumi. Yra trys, kurie sukūrė meilę šventoje šeimoje: Marija ir Juozapas, ir jų meilės išsipildymas Jėzus. Pagaliau yra trys.

dvasios jėgas. Naujieji laikai naujiems ir dideliems darbams pažadino ir moterį. Gyvenimas pašaukė moterį priimti jai priklausančias teises ir numesti tylinčio sfinkso skraistę, kad tuo būdu galėtų pilnai išugdyti savo galias. Turinti valios ir dvasinės stiprybės moteris gali tinkamai atlikti savo atsakingas pareigas ne tik šeimai, bet ir tautai bei žmonijai.

Lietuviškoji šeima ilgus amžius yra išbuvusi sveika, stipri ir patvari. Tad ir dabar visa mūsų ateitis priklauso nuo šeimų. Reikia griebtis visokių priemonių, kad toji lietuviškos šeimos stiprybė nesumažėtų. Svetur gyvenantiems, lietuviškoji šeima mums turi būti tautinio gyvenimo šventovė bei tvirtovė, į kurios sienas sudužtų visos neigiamos įtakos.

TAVO MEILĖ nėra tik tavo širdies atradimas ar berniuko širdies atliepimas. Ne! Ji yra išbudęs šūksnis į meilės gelmę, į pačią Meilę. Meilė pažadina mus veikti, nerimti, kankintis, ieškoti, kurti ir taip subręsti pilnesniu žmogumi.

Kun. Stasys Yla

kurie sukuria meilę širdyse: mylimasis, mylimoji ir pati meilė. Ši meilė reiškia ne tai, kad mylimasis ir mylimoji atsiduotų vienas antram, bet kad abu kartu atsiduotų negeismingai meilei, kuri yra Dievas.

NUO MEILĖS NIEKUR NEPABĖGSI

Atėjo laikas tau mylėti, kaip auštančio pavasario laikas atgimti, atsinaujinti, paruošti naujus žiedus. Tavyje pilna atbudusių naujų jėgų. *Pradėk tas jėgas ryškinti, derinti, lyginti.* Atsiverk plačiau Dievui ir artimui. Verškis aukštyn, kaip pavasario augmenija — į saulę, į šviesą.

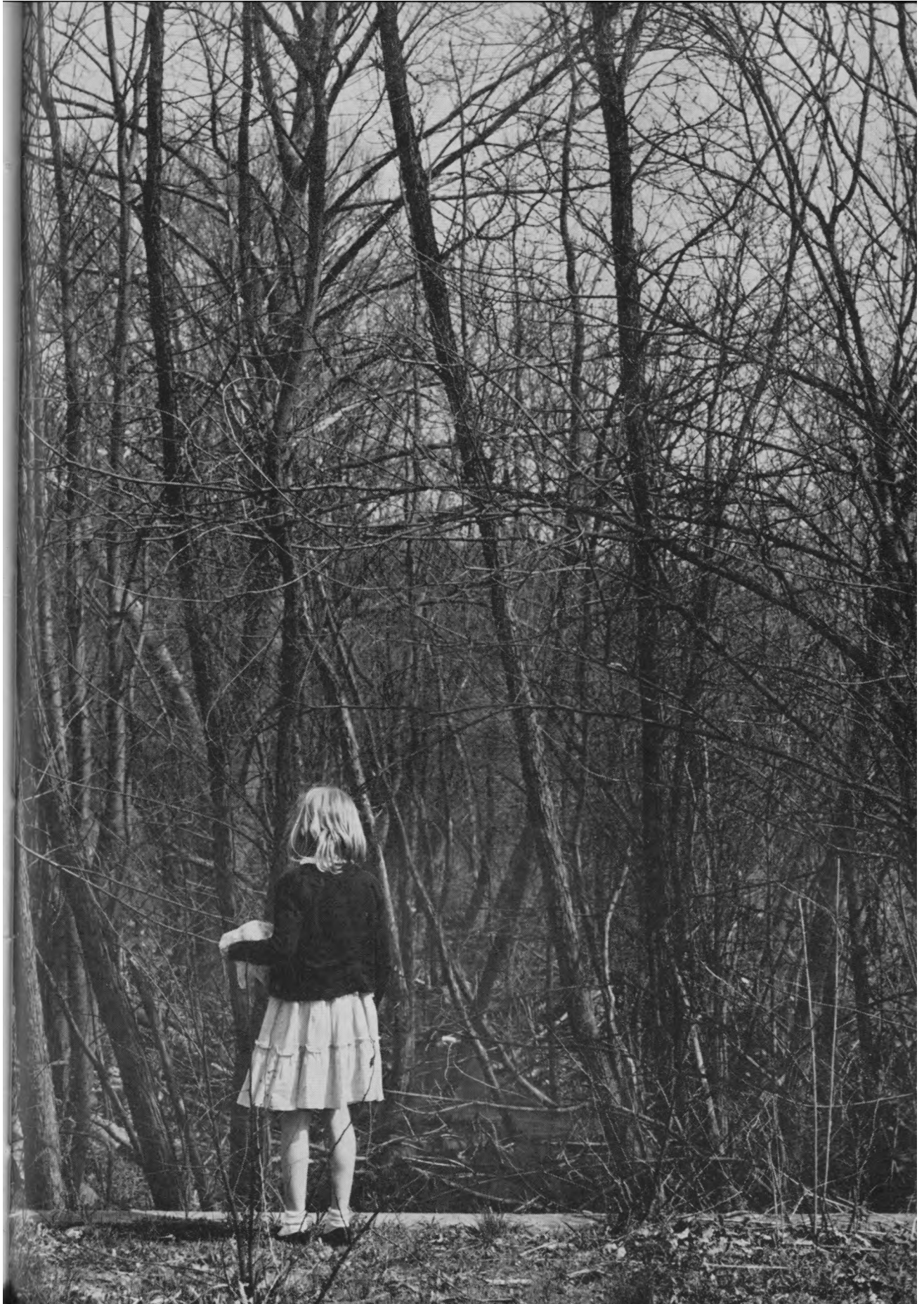
Nuo meilės niekur nebe-pabėgsi, kai jau ji išbudo. Keisis meilės formos, keisis žmonės, kuriuos tu mylėsi, bet meilė liks. Ji tavęs nebeatleis. Neleis nurimti — kels aukštyn, jei suprasi, kur ji veda, arba gniuždys, jei nenorėsi būti jos keliama ir vedama. *Meilė tau duota kaip žmogui, o ne kaip būsimai žmonai.* Dar tu nežinai, ar būsi žmona ir motina. Gal liksi netekėjusi arba pasuksi į vienuolyną. Visur reikės meilės — tos pačios, į Dievą nukreiptos, į Jį atsi-rėmusios.

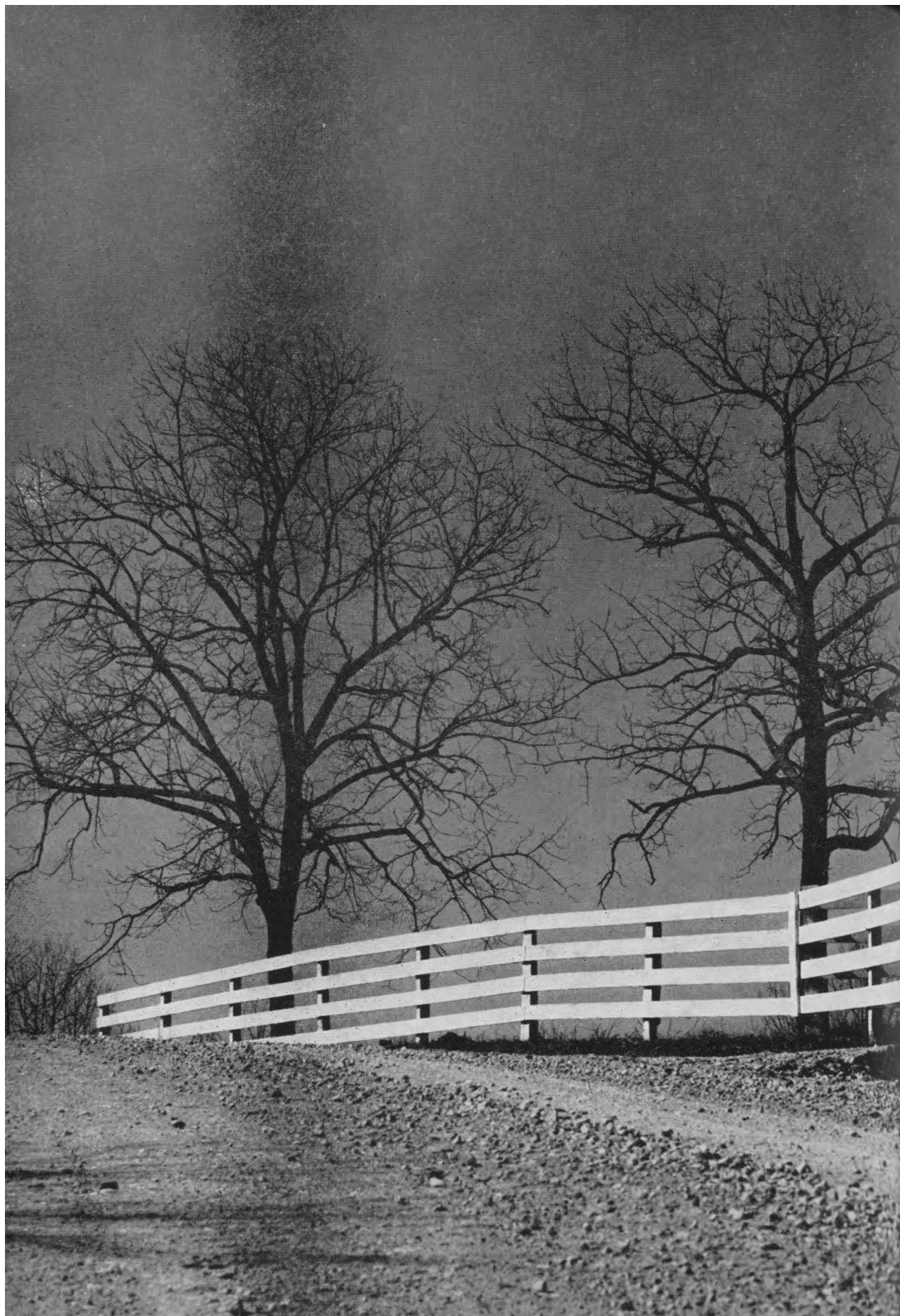
Jei būsi žmona, tai ne dėl to, kad pamilai vieną ber-

niuką visa širdimi. Ne vieną veidą dar įsistebėsi ir ne vieną žmogų mylėsi visa širdimi. Nesigailėsi nei tų veidų, nei vardų, kuriais žavėjais ir mylėjai. Gailėsies vieno, jei juos mylėdama tuščiai praleidai laiką svajonėms, plepėjimui, svajigiems laiškam. Nors tie pirmųjų meilių žaislai neišvengiami, bet jie gali nublokšti tavo dėmesį į šalį, nuo pačios meilės tikslo. *Meilė turi vesti tave giliau į dvasios pasaulį,* tave praturtinti, kilninti tavo santykius. Jei mylėdama tu pasidarei artimesnė Dievui; jei tau ir tėvai brangesni, ir broliai - seserys geresni (iš tikro, tu jiems geresnė), tada tavo meilės tikslas bent iš dalies buvo pasiektas.

Meilė negali tavęs pakeisti staiga. Jai reikia laiko tave "įveikti", išjudinti tavo inertiškumą. Nuo pirmųjų meilės dienų turi praeiti bent keletas metų, kol tu būsi paruošta. Neužtenka tavo fizinio subrendimo, kuris išsibaigia tarp 18-20 metų. Reikia, kad nusistotų tavo nusiteikimai, išsilygintų pažiūros, nublaivėtų sprendimai. Tavo meilė išsivaduos iš vaikiškos kančios, pasidarys ramesnė, nuskaidrėjusi. Kitaip tada žiūrėsi į tą "vienintelį", kuris bus nebe pirmas sutiktasis.

**K u r
vasara
pradingo?**

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

WRONG ARM OF THE LAW

Neretai pasitaiko, kad anglų gamybos komedijos ekrane pateikia gana grubų ir šaltą humorą. Šiais metais vis dėlto anglai sukūrė keletą tikrai puikių komiškų filmų. Viena iš jų, surežisuotame Cliff Owen, gvildenama jau gana sena vagių ir policijos santykių problema, bet visai nauja ir neįprasta forma.

Brangų Londono madų salioną monsieur Julės naudoja vien kaip priedangą savo nelegaliai veiklai. Jis, kaip Pearly Gates, vadovauja ištisai vagių grupei. Vagystės apskaičiuojamos ir įvykdomos gana sėkmingai, bet nuo kurio laiko kartoja nemaloni staigmena — pasitraukiant su grobiu, pasirodo policininkai, ir nors niekada nei vieno neareštuoja, konfiskuoja visą pelną ir skubiai pasišalina. Pearly susigriebia, kad kita vagių gauja juos apgaudinėja ir visuotiniame grupės susirinkime nutariama bendradarbiauti su Scotland Yard, kad pašalinus konkurentus. Policininkais apsirengę vagys žalingi abiem pusėm — nuneša vagių laimikį, bet taip pat diskriminuoja ir pačią policiją. Sudaroma su policija 24 valandų paliaubos ir susitikus karuselėje kaip neutralioje vietoje, išdirbamas persirengusių policininkais vagių gaudymo planas. Tolimesnės įvykių vystymosi eigos ir ypač nelauktos pabaigos geriau neatidengti, kad tuo filmą dar žiūrėsiantiems nesugadinus įtampos ir staigmenos malonumo.

Šiame filme visus kitus artistus savo puikia vaidyba viršija Peter Sellers dviguboje rolėje — kaip prancūziško akcento švelnus madų saliono savininkas ir kaip vagių gaujos vadas. Jis suorganizuoja vagių grupę lyg kokią prekybos ar pramonės įstaigą —

**Lapkričiui
baigiantis**

M EILĖ kaip muzika siunčiama radijo bangomis. Jei siustuvas tyli, mes nieko negirdime. Kai Dievas, kuris yra Meilė, siunčia savo bangas, mes išgirstame, išbundame ir savotiškai apsvaigstame. Bet ne visi pagauna tikrąją bangą. Tai priklauso nuo žmogaus...

Dr. Teodoras Bovet

su atostogomis, su balsavimo teisėmis susirinkimuose ir pan. Policijos inspektoriaus rolėje Lionel Jeffries taip pat puikus, sukėliąs juoko vien savo pasirodymu, o ypač nesėkmingu įsivėlimu į painias situacijas.

Šis nespalvuotas filmas pusantros valandos laikotarpyje suaugusiems žiūrovams suteiks keletą progų tikrai nuširdžiai pasijuokti.

THE LILLIES OF THE FIELD

Jau nebe pirmas kartas, kai ribotu laiku su nedideliais ištekliais ir maža propaganda pagamintas filmas, išleistas viešumon, tiek kritiku, tiek plačios publikos pripažįstamas puikiu kūriniu. Pernai pradedančio režisoriaus pirmasis filmas "David and Lisa", pagamintas su nedidele suma, susilaukė premijų bei žiūrovų gyvo susidomėjimo.

Šiomet United Artists studijos išleido filmą "The Lillies of the Field", kurio gaminimui taip pat tebuvo išleistos labai ribotos sumos.

Pasinaudojant katalikų autoriaus William E. Barrett novele, filmo tekstą paruošė James Poe. Ši filmą pagamino ir surežisavo Ralph Nelson, pereitais metais stipriai užsirekomendavęs su savo pirmuoju filmu "Requiem for a Heavyweight".

Penkios vienuolės, pabėgėlės iš rytinės Vokietijos, sunkiai verčiasi skurdžiam Arizonos ūkyje, kurs buvo testamentu

paliktas jų vienuolynui. Ne daug pajėgdamos išgauti iš žemės ir be šalutinių pajamų, vienuolės laukia lyg stebuklo, kurs joms įvyksta negro Homer Smith asmeny. Buvęs J.A.V. kariuomenės seržantas ir iš profesijos stalius, Homer keliauja per kraštą, automobilį prisikrovęs visokių įrankių. Motina viršininkė prisišnekina nors iš pradžios nelabai norintį Homer prie laikurių darbų. Vėliau jis pradeda seserims statyti taip lauktą koplyčią. Apylinkės meksikiečiai kaimynai prisideda darbui ir medžiagomis. Buvęs seržantas mokina seseris anglų kalbos, kas įneša keletą komiškų momentų. Negrų dvasinės giesmės prijungiamos prie lotyniškų himnų. Pajvairinimui pasitaiko ir biblinių diskusijų.

Negro Homer Smith rolę tikrai puikiai atlieka Sidney Poitier, kurs už vaidybą šiame filme susilaukė geriausio artisto premijos šių metų Berlyno filmų festivalyje. Tame pačiame festivalyje 1958 m. jis buvo laimėjęs geriausio artisto premiją už vaidybą filme "The Defiant Ones". Motinos viršininkės vaidmenį išpildė austrė artistė Lilia Skala.

Šiame filme tautų, rasių bei religijų skirtumai pristatomi be jokio aštrumo. Meksikiečiai keliaujantis airių kunigas, baptistas negras ir vokiečių vienuolės randa būdą sugyventi, gerbiant kitų įsitikinimus ir tikėjimą.

To pačio filmų festivalio proga šis filmas laimėjo Tarp-

tautinio Katalikų Filmų Biuro premiją dėl savo "idėjų, prisidedančių prie dvasinės pažangos". Šiam filmui paskirta taip pat ir Tarptautinio Protestantų Filmų Centro premija dėl "įnašo į ekumeninį sąjūdį".

Ne dėl laimėtų premijų, bet dėl savo estetiškos aukštos kokybės šis filmas nusipelno visų kino teatrų lankytojų susidomėjimo ir dėmesio.

TWO DAUGHTERS

Dar kartą indų režisoriaus Satyajit Ray šiuo filmu įrodo savo meistrišką sugebėjimą filmų mene, pateikdamas universalios meilės kalbą porą Indijos gyvenimo iškarpų (apie S. Ray filmą "Dėvi" žr. "L.L.", 1963, balandžio mėn.).

Originalioje laidoje šis filmas buvo pavadintas "Trys dukterys", bet dėl savo ilgumo, patiekiant filmą Amerikos publikai, trečias epizodas "Monihara" buvo išleistas. Dviem dabartiniam epizodams medžiaga imta iš Rabindranath Tagore raštų.

Pirmajame, 20 min. ilgio epizode "The Postmaster" stebime miesto jaunuolį perimant paštininko pareigas mažame kaimelyje. Mėgstas skaityti poeziją ateivis greit pasijunta vienišas tolimame užkampyje. Jam šeimininkauja vietos dešimtmetė mergaitė Ratan. Ankstesnio paštininko žiauriai traktuojama, dabar mažytė

TEIGIAM1 ŽMONĖS žvelgia giliau ir plačiau... Jie neužmerkia akių blogiui, bet jį priima blaiviai, kantariai, realistiškai, kaip kasdienę žmogaus dalią, kaip gyvenimo upę, kurioje plaukia žmonės ir laivai, dumbblas, sudeginta alyva ir audros nulaužtos medžių šakos.

Bruno Markaitis, S. J.

pirmą kartą jaučia supratimą ir įvertinimą. Sunkiai persirgęs maliarija, paštininkas nusprendžia grįžti į miestą. Jo išvykimą mažoji šeimininkė pergyvena su ašaromis.

Antrajame pusantros valandos ilgio epizode "The Conclusion" jaunas Amulya, grįžęs iš universiteto, atsisako vesti motinos jam parinktą žmoną. Iš pirmo žvilgsnio įsimylėjęs į nutrūktgalvę Mrinmoyee, pasiryžta ją vesti, nors ir prieš senas tradicijas. Po vestuvių iškilmių, vakare naujoji žmona pareiškia, kad, pažeidžiant jos laisvę, ištekti ji buvo priversta. Naktį ji pabėga, bet kitą rytą kaimynai ją pagavę, grąžina. Nuliūdęs Amulya ją išleidžia namo, o pats grįžta į Kalkutą. Jei ji norėtų su juo gyventi, tegu parašo jam laišką. Gyvendama pas tėvus, jaunuolė po ilgų savęs tyrinėjimų prieina išvados, kad vis dėlto ji savo vyrą myli. Kad galėtų jam tai pranešti, išmoksta net rašyti. Atvažiavęs iš miesto Amulya ir radęs raštelį, skuba jos ieškoti, bet ji, nors ir surimtėjusi, bet dalinai dar ta pati padauža, medžiu užlipa iki vyro kambario lango.

Šį filmą Satyajit Ray ne tik režisavo, bet taip pat jį pagaminęs, paruošė filminį tekstą ir sukūrė muzikinį palydėjimą. Visais aspektais jo pastangos ir rezultatai aukščiausios kokybės. Ypač didžio pagyrimo vertas trumpasis epizodas.

Gilinantis į Indijos kultūrą ir papročius, liečiama pati

žmogaus širdis. Motinos autoritetas, santykiai su bendruomenės nariais, indiškų prigimties lėtumas bei jaunuolio drovumas vedybų akivaizdoje perduodami Ray filmų įprastiniu ramiu ir lėtu ritmu. Filmo pastatyme beveik nesinaudota studijų patogumais. Parodant Indijos provinciją kokia ji iš tikro yra, filmavimo darbai atlikti prie tikrų kaimo namų, miškuose bei purviniuose paupiuose.

Iš veikėjų ypač paminėtini: mažytės Ratan rolėje Chandana Bannerjee, kuri įtikinamai žvelgia į gyvenimą su jau subrendusiu žvilgsniu; jaunavedžio vaidmenyje Soumitra Chatterjee, puikiai pasireiškęs ir nepamirštamoje "Apu" trilogijoje; debutante filmuose Aparna das Gupta žaviai pateikia nutrūktgalvės mergaitės persiformavimą į mylinčią moterį ir žmoną.

Tikrai aukšto meninio lygio filmas, nepateikias jokių moralinių priekaištų, rekomenduotinas visiems šeimos nariams.

WOMEN OF THE WORLD

Italų režisorius Alessandro Blasetti 1959 m. su filmu "Europa di notte" (Europa naktį) pradėjo naują filmų žanrą, bazuojantis daugiausia erotinėmis kronikomis. Keturių metų laikotarpyje šis žanras tapo gausiausias ir pelningiausias italų filmų pramonėje.

Minėtame Blasetti filme

vaizduojama Europos didmiesčių naktinis gyvenimas, skiriant apie 80 nuošimčių vietos naktinių klubų numeriams ir apie 20 nuošimčių kitiems įvairumams. Minėtam filmui komentarą paruošė Gualtierio Jacopetti.

Panašiam stiliuje pats Gualtierio Jacopetti surežisavo porą filmų — pernai "Mondo Cane" (žr. "L. L.", 1963, rugsėjo mėn.) Ir šiemet "Women of the World".

Tiek pirmajame, tiek dabartiniame filme prityrusio montažo ir gana ironiško sugretinimo pagalba net ir visai banalus dalykas atrodo sensingi, kol pagaliau, tai bekartojant iki įgrisimo, filmas visai sulėkštėja. Filme "Mondo Cane" susikoncentruojama į žmoguje slypinti gyvuliškąjį elementą; šiame filme sutelkiamas visas dėmesys į moterį, ypač į jos gyvenimo motiniškumo ir erotinius aspektus. Maišant kronikinius gabaliukus iš primityvių ir civilizuo-tų kraštų, pateikiamos įvairios anatominės, klinikinės bei profesinės moters gyvenimo detalės.

Filmo technika dalinai panaši į naujienų kronikas, dalinai į Walt Disney stilių, kuriuo pavaizduojamas ar tai gyvulių, ar augalų gyvenimas, ypač išryškinant atskiras detales. Tik šiame filme figūruoja antropologiniai objektai, ne kartą pateikti per daug realistiškoje, net vulgarioje formoje. Dalinai filmuota įvykių vietovėse ir dalinai filmų stu-

dijoje. Komentuoja Peter Ustinov, pasinaudodamas kartais moraliai nepriimtinu tekstu.

Nors filmo režisorius pretenduoja į kronikinę realybę, tačiau tiek epizodų parinkimas, tiek pats pristatymo būdas, ypač kai kurie fotografavimo metodai, filmą padaro stipriai tendencingu. Taip pat moraliskai nepriimtinos ir filmo įtaigojamos idėjos. Žiaurioje moters emancipacijos kritikoje bei visuomeninių santykių perdėtame laisvume moters orumas nužeminamas ir išniekinamas. Dėl minėtų priežasčių šis filmas nepatartinas jokiai žiūrovų kategorijai.

Nekartą girdime, kad skubaus dolerio troškime amerikiečiai nesiskaito su priemonėmis jo besiekiant. Ir filmų pramonėje pasitaiko asmenų, gaminančių filmus be meninės ir moralinės vertės, vien skubaus pasipelnymo tikslu. Italams nesvetimas skubios lyros troškimas.

Kronikos dėliai suminėsiu 1962 metais Italijoje pagamintus šio dokumentarinio žanro filmus: trys apie Benito Mussolini ir fašizmą, viename pateikiami vaizdai iš tropikalinės zonos tarp Venecuelos ir Kolumbijos, viename surinkti Europos sostinių vaizdai ir papročiai, viename rodomas Mao Tse Tung vadovavimas kinų komunistams, viename surink-

ti įvairūs svarbesni epizodai iš paskutinių 50 metų Italijos istorijos, jau minėtas „Mondo Cane“, pagaliau aštuoniuose pateikiami vaizdai iš įvairių kraštų ir miestų naktinių klubų ir paplūdimių. Proporcija aiškiai byloja ir be komentarų. Tokių filmų pastatymas daug pigesnis, nes nereikia mokėti aukšto atlyginimo profesionalams artistams. Iš kitos pusės, kino teatrų kasos pasisekimas puikus, nes, kur yra maitos, visad susirinks ir erelių.

MURDER AT THE GALLOP

1961 m. pagal Agatha Christie sukurtus veikalus paruoštas anglų komiškas filmas „Murder She Said“ pristatė žiūrovams Margaret Rutherford, kuri nepalaužiamos jaunystės dvasioje atliko Jane Marple vaidmenį. Senstelėjusi, bet dar neištekėjusi Marple randa įdomumo sausainių kepime ir pagelbėdama bei sukludydama policijai savo, kaip mėgėjos seklės, patarimais.

Filme „Murder at the Gallop“, paruoštame pagal Agatha Christie kūrinį „After the Funeral“, Margaret Rutherford vėl pasikartoja tam pačiame Jane Marple vaidmenyje. Nors ji jau 71 m. amžiaus, tačiau veržiasi nepalaužiamai

kaip tankas ir tiesiog užuodžia nusikaltėlius. Ji jodinėja arkliais, šoka tvistą, savo detektyviniais gabumais sukeldama ir palaikydama filmo komiškuosius suspindėjimus.

Kaip paprastai panašiais atvejais, policija netiki Jane Marple įtarinėjimais, ypač kad jau yra oficialiai pripažinta, jog senukas turtuolis mirė nuo širdies smūgio. Vadovaudamasi savo detektyvinių nujautimų, Marple nusprendžia, kad senukas gavo širdies smūgį išgąsdintas katės. Visą amžių bijojęs kačių, jis gyveno vienišas ir užsidaręs. Kas ir kodėl tą katę įleido?

Panelė Marple nesigaili jokių pastangų nusikaltėliui išaiškinti. Apsistojusi užiegos namuose „The Gallop“, ji savo tikslą pasiekia. Kaip jai visai tai pavyksta geriau neatidengti, kad filmą dar žiūrėsiantiems nesugadinus įtampos atomazgos malonumo.

Be abejonės, filmo centrinė asmenybė yra Margaret Rutherford, nuotaikingai pasikartojanti Jane Marple rolėje. Šalutiniuose vaidmenyse režisoriaus George Polloc priežiūroje jai puikią pagalbą teikia Stringer Davis, Charles Tingwell ir Robert Morley.

Šis filmas, nors ir be ypatingų meninių nuopelnų, pajėgs pralinksminti įvairaus amžiaus žiūrovus.

KONKURSAS

„Laiškai Lietuviams“ skelbia konkursą parašyti straipsnį, tema „Kokį aš noriu matyti kunigą“. Galima vartoti ir beletristinę formą. Rašinys turi būti ne ilgesnis 3000 žodžių. Konkursas baigiasi 1964 m. vasario mėn. 1 d. Laimėtojams skiriamos trys premijos: I — 100 dol., II — 60 dol. ir III — 40 dol. Pirmosios premijos mecenatas yra dr. L. Kriaučiūnas. Kitų premijų macenatai dar tebelaukiami.

NAUJI LEIDINIAI

Leonardas Andriekus. NAKTIGONĖ. Lyrika. Išleido Tėvai Pranciškonai. Iliustravo Telesforas Valius. Spausdino Pranciškonų spaustuvė. 111 psl. Kaina nepažymėta. Tai jau trečioji autoriaus lyrikos knyga.

Tėv. P. Hasenoeuhl, O.F.M. SE-RAFISKUOJU KELIU. Mąstymai pagal bažnytinius metus. Iš vokiečių kalbos vertė kan. M. Vaitkus. Išleido Tėvai Pranciškonai. 670 psl. Nors šie mąstymai pirmiausiai taikomi šv. Pranciškaus Ordino vienuoliams — Mažesniesiems Broliams, bet jie tinka ir kitų vienuolynų nariams, tretininkams bei pasauliečiams. Tai svarbus įnašas į negausią lietuvių religinę literatūrą.

AIDAI. Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia Tėvai Pranciškonai. Red. A. Vaičiulaitis. Rugsėjo mėn. nr. talpinamos II Kultūros Kongrese skaitytos paskaitos: "Tautinė parapija išeivijoje" (P. Garšva), "Amerikos lietuvių istorija kaip tautinio auklėjimo priemonė" (P. Pauliukonis), "Dievas ir Perkūnas" (dr. P. Skardžius); taip pat M. Vaitkaus, L. Andriekaus eilėraščiai, V. Alanto "Šventaragio" kronikos ištrauka ir kt.

Jonas Vėgėlis. VISGAILIS. To vardo karvedžio 1632-1667 m. mūšių su švedais, rusais ir ka-

zokais eiliuotas aprašymas. Spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn. 242 psl.

Nijolė Jankutė. ŽEBRIUKO NUOTYKIAI MIŠKE. Išleido L. S. S. Kernavės Tuntas. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Iliustravo V. Varaneckaitė - Aleknavičienės 72 psl., kaina 2.50 dol. Tematika bei iliustracijos vaiko dvasiai ir vaizduotei artimos. Kalba vaizdi ir įvairi; mažiesiems teks skaityti su tėvais ir tokiu būdu plėsti savo lietuvišką žodyną. Knygų platintojai bei pavieniai pirkėjai gali kreiptis pas Birutę Vindašienę, 6443 S. Washtenaw Ave, Chicago, Ill. 60629.

MARIJA, GELBĖKI MUS. Sibiro tremtinių maldų knygelė. Naujas leidinys, atspausdintas Putnamo Seselių spaustuvėje. 77 psl. Kaina 1.25 dol.

MARY SAVE US. Prayerbook written by Lithuanian prisoners in Siberia. Translated by Kęstutis A. Trimakas, S. J. Preface by Richard Cardinal Cushing. Printed by Immaculata Press, Putnam, Conn. P. 91, \$1.25.

ŠALTINIS. Tikybinės ir tautinės minties laikraštis. Leidžia šv. Kazimiero Sąjunga. Red. kun. S. Matulis, M.I.C. Rugpiučio mėn. nr.

ADMINISTRACIJA PRAŠO

"Laiškų Lietuviams" administracija prašo mielus skaitytojus, neužsimokėjusius prenumeratos už šiuos ar praėjusius metus, atsilyginti. Taip pat dėkoja visiems žurnalą finansiniai remiantiems. "Laiškai Lietuviams" skelbia konkursą parašyti straipsnį, tema "Kokį aš noriu matyti kunigą". Galima vartoti ir beletristinę formą. Rašinys turi būti ne ilgesnis 3000 žodžių. Konkursas baigiasi 1964 m. vasario mėn. 1 d. Laimėtojams skiriamos trys premijos: I — 100 dol., II — 60 dol. ir III — 40 dol. Pirmosios premijos macenatas yra dr. L. Kriaučeliūnas. Kitų premijų macenatai dar tebe-
laukiami.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

*2345 West 56th Street
Chicago 36, Illinois*